

Rapport

KOPEN IN DRENTHE

Onderzoeksresultaten Koopstromenonderzoek Drenthe 2015

December 2015

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2015/177

Datum

December 2015

Opdrachtgever

Provincie Drenthe

Auteurs

Jon Severijn
Ruud Esselink
Laurens Klein Kranenburg

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doelstelling van het onderzoek	5
1.3 Onderzoeksaanpak en -uitvoering	5
1.4 Leeswijzer	7
2. Koopstromen	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Provinciale binding en afvloeiing	9
2.3 Inzoom op afvloeiing naar Groningen en Overijssel	10
2.4 Koopstromen op gemeenteniveau	12
2.5 Internet als aankoopkanaal	15
2.6 Conclusies	16
3. Economisch functioneren	18
3.1 Inleiding	18
3.2 Detailhandelsomzet	18
3.3 Aankooplocaties	21
3.4 Conclusies	22
4. Inzicht in koopgedrag	24
4.1 Inleiding	24
4.2 Bezoekfrequentie	24
4.3 Bezoekmotief	25
4.4 Vervoermiddel	29
4.5 Beoordeling winkelvoorzieningen	31
4.6 Conclusies	32
5. Oriëntatie op aanvullende winkelmogelijkheden	35
5.1 Inleiding	35
5.2 Koopzondag	35
5.3 Koopavond	36
5.4 Markt	38
5.5 Online winkelen	39
5.6 Conclusies	41
Bijlage 1. Begrippenkader	43
Bijlage 2. Koopstromen op gemeenteniveau	45

1

HOOFDSTUK

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Koopstromenonderzoek is hét instrument om koopgedrag van inwoners in kaart te brengen en veranderingen in dit gedrag in tijd en plaats te laten zien. Inzicht in koopgedrag en –beleving is nuttig om het functioneren van winkelgebieden te monitoren. Vaak is koopstromenonderzoek de onderlegger voor provinciaal, regionaal en lokaal beleid: Wat zijn de effecten van nieuw perifeer aanbod? Hoe reageren consumenten op een omvangrijke reconstructie van een binnenstad? Welke economische mogelijkheden zijn er voor het aanbod in de kleine kernen? In welke mate vertaalt online winkelen zich op lokaal niveau in een veranderende oriëntatie op winkels?

De steeds meer toenemende winkelleegstand, verschuivingen in de detailhandel en verschraving van het voorzieningenniveau maken dat provincies in toenemende mate een rol en positie zoeken ten aanzien van detailhandelsbeleid. Vanuit onder meer dit perspectief heeft de provincie Drenthe behoefte aan inzicht in het huidige economisch functioneren van detailhandel in Drenthe. De provincie Drenthe heeft I&O Research gevraagd om als onderdeel van het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015 aanvullend koopstromenonderzoek uit te voeren, zodat een compleet beeld van het koopgedrag en de kooporiëntatie in de provincie Drenthe kan worden gegeven.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

De centrale doelstelling van koopstromenonderzoek is het geven van een actueel beeld van het functioneren van winkelgebieden/-voorzieningen. Hierbij gaat het zowel om het economisch functioneren (bestedingen) als het kwalitatief functioneren (beleving).

Vier hoofdvragen staan centraal:

- 1 Wat is het ruimtelijk koopgedrag van inwoners van gemeenten in de provincie Drenthe?
- 2 Hoe vaak, met welk motief en welk vervoermiddel worden dagelijkse boodschappen gedaan en gewinkeld?
- 3 Hoe beleven en beoordelen inwoners en bezoekers winkelvoorzieningen in Drenthe?
- 4 En in welke mate is men georiënteerd op de koopzondag, koopavond, warenmarkt en internet?

1.3 Onderzoeksaanpak en -uitvoering

De basis van het onderzoek vormt een grootschalig consumentenonderzoek onder inwoners van de provincie Drenthe (alsook Overijssel en delen van Gelderland en Drenthe) en de eerste rand van gemeenten ten noorden van de provincie. De enquête is erop gericht de (ruimtelijke) kooporiëntatie alsmede het (meer kwalitatieve) koopgedrag van de Drentse bevolking in beeld te brengen.

Onderzoeksverloop en respons

De enquête is voor het grootste deel afgenomen via internet. Daarbij is gebruikgemaakt van een aantal panels en is op basis van een aselechte steekproef webrespons geworven. Een beperkt deel van het veldwerk heeft plaatsgevonden door middel van telefonische enquêtering; vooral bedoeld om 'gaten' in de respons gericht aan te vullen. In totaal zijn 5.546 enquêtes afgenomen in de provincie Drenthe. Hiervan is 78 procent via internet ingevuld en 22 procent telefonisch afgenomen.

In tabel 1.1 is het aantal geslaagde enquêtes per gemeente in Drenthe weergegeven. Voor alle Drentse gemeenten geldt dat de respons voldoende groot is om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de kooporiëntatie en het koopgedrag van inwoners.

Voor de gemeenten Emmen, Hoogeveen, Meppel en Westerveld geldt dat zij als gemeente ook hebben deelgenomen aan het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015. Zij hebben afzonderlijke kernrapportages ontvangen. De overige acht gemeenten hebben niet deelgenomen aan het koopstromenonderzoek.

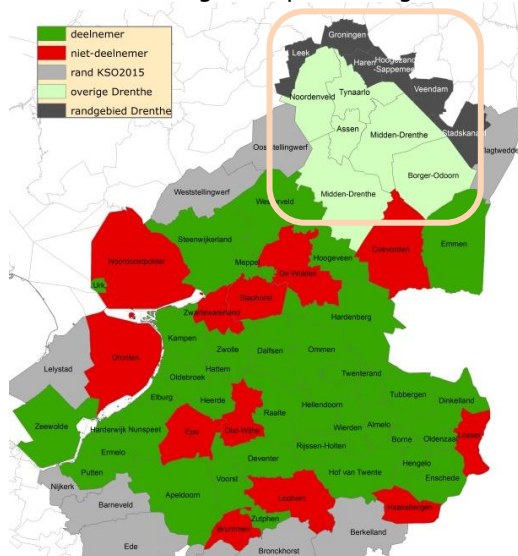
Tabel 1.1

Responsoverzicht per gemeente

GEMEENTE	ABSOLUUT	PROCENTUEEL
Aa en Hunze	357	6%
Assen	361	7%
Borger-Odoorn	349	6%
Coevorden	319	6%
De Wolden	319	6%
Emmen	1.057	19%
Hoogeveen	629	11%
Meppel	540	10%
Midden-Drenthe	352	6%
Noordenveld	349	6%
Tynaarlo	393	7%
Westerveld	521	9%
TOTAAL	5.546	100%

Omdat de koopstromen niet ophouden bij de grenzen van het onderzoeksgebied is voor de toevloeiing uit de gemeenten direct buiten het onderzoeksgebied ook in het randgebied geënuquêteerd.

Het onderzoeksgebied plus randgebied:

De basis van het provinciale koopstromenonderzoek vormt een enquête over koopgedrag. De vragenlijst, die vergelijkbaar is met het in 2010 uitgevoerde Koopstromenonderzoek Oost-Nederland, bevat vragen over:

- de aankooplocatie waar men meestal en ook wel eens dagelijkse/wekelijkse boodschappen doet (waar, motief, beoordeling, frequentie en vervoermiddel);
- de aankooplocatie waar men het vaakst (recreatief) winkelt (idem);
- de aankooplocatie waar men meestal iets koopt voor zeven niet-dagelijkse artikelgroepen;
- oriëntatie op koopzondag, koopavond en warenmarkt;
- internetaankopen (en de invloed op bezoek van fysieke winkels);
- achtergrondkenmerken.

Economisch functioneren

Het koopstromenonderzoek is een grootschalig consumentenonderzoek waarin inzicht wordt gegeven in het koopgedrag van consumenten. De consument is dus het uitgangspunt. Om inzicht te krijgen in het functioneren van winkelgebieden worden de koopstromen ook in financiële zin bepaald. Dit wordt gedaan door kooporiëntatiecijfers te vermenigvuldigen met consumentenbestedingen. Het gaat hier om de gemiddelde bestedingen per hoofd van de bevolking (inclusief BTW). De in het consumentenonderzoek gemeten koopkrachtbindingscijfers geven aan welk deel van de bestedingen in de 'eigen' woongemeente of regio wordt uitgegeven en hoeveel er afvloeit naar aankoopplaatsen buiten de eigen gemeente of regio. Omgekeerd vloeien er ook bestedingen naar een gemeente toe, afkomstig van consumenten die buiten die gemeente of regio wonen (toevloeiing). Door de gebonden bestedingen van bewoners en de toevloeiende bestedingen van bezoekers bij elkaar op te tellen, kunnen de totale consumentenbestedingen in individuele winkelgebieden, gemeenten en regio's worden vastgesteld. In het rapport wordt ook wel gesproken over de gerealiseerde detailhandelsomzet. Belangrijk hierbij is dat het dan gaat om de totale som van consumentenbestedingen, inclusief BTW en exclusief bestedingen van bedrijven en instellingen in de detailhandel. De gehanteerde bestedingscijfers (op jaarbasis) zijn¹:

- dagelijks: € 2.630 per hoofd van de bevolking (ten opzichte van 2010: +4 procent)
- niet-dagelijks: € 2.340 per hoofd van de bevolking (ten opzichte van 2011: -11 procent)

De bestedingen in de dagelijkse sector zijn dus verder toegenomen, terwijl de uitgaven in de niet-dagelijkse sector juist teruggelopen zijn.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport geeft een compleet en actueel beeld van de ontwikkeling van het koopgedrag en de onderlinge positie van gemeenten in de provincie Drenthe. In hoofdstuk 2 besteden we aandacht aan de koopstromen. Zo wordt onder andere duidelijk in welke mate inwoners aankopen doen in de regio en gemeente waarin ze wonen. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in het economisch functioneren van regio's in termen van omzet. In hoofdstuk 4 komen bezoekmotieven, beoordeling van de winkelgebieden, bezoekfrequentie en vervoermiddelgebruik aan de orde, terwijl hoofdstuk 5 inzoomt op de oriëntatie op de koopzondag en -avond alsmede warenmarktbezoek en het gebruik van internet als aankoopkanaal. In de bijlage van het rapport is een beknopte begrippenlijst opgenomen.

In de verschillende hoofdstukken is op diverse plekken een beknopte vergelijking met Overijssel opgenomen. Deze vergelijking plaats de resultaten van Drenthe meer in perspectief en is weergegeven in lichtblauwe tekstkaders. Daarnaast is ook waar van waarde een parallel getrokken met de algemene bevindingen uit het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015 (zie ook www.koopstromen.nl).

---

¹ Bron: *Detailhandel.info*

2

HOOFDSTUK

Koopstromen

2. Koopstromen

2.1 Inleiding

Aan consumenten is gevraagd waar zij meestal hun dagelijkse aankopen doen en waar zij het vaakst winkelen. Hierdoor ontstaat inzicht in het ruimtelijk koopgedrag. Door koppeling van herkomst- en aankoopplaats kunnen koopstromen worden beschreven en in kaart worden gebracht. Koopstromen maken duidelijk welke dorpen en steden inwoners bezoeken voor de dagelijkse en wekelijkse boodschappen, maar ook voor het recreatieve winkelen. Hoe aantrekkelijk zijn steden en regio's voor haar inwoners en voor bezoekers van buiten en hoe zijn verzorgingsgebieden samengesteld? Welke aankoopplaatsen springen eruit?

In dit hoofdstuk spelen de begrippen **binding**, **toevloeiing** en **afvloeiing** een belangrijke rol. Het draagvlak in een gemeente bestaat uit de koopkrachtbinding (de mate waarin inwoners van een plaats hun aankopen doen in winkels die in deze gemeente gevestigd zijn) en uit koopkrachttoevloeiing (de mate waarin inwoners uit andere gemeenten aankopen doen in de gemeente). Bestedingen die buiten de eigen gemeente of via internet worden gedaan, noemen we koopkrachtafvloeiing.

2.2 Provinciale binding en afvloeiing

Hoge binding in dagelijkse sector

Het grootste deel van de dagelijkse aankopen door inwoners van Drenthe blijft binnen de provincie (91 procent). Voor zover er afvloeiing is, is deze vooral geconcentreerd op de provincie Groningen en in mindere mate Overijssel. De mate waarin Drenten hun dagelijkse aankopen via internet doen, is nog relatief beperkt (1 procent).

Bestedingen via internet goed zichtbaar in niet-dagelijkse sector

In vergelijking met de dagelijkse sector is het bindingspercentage in de niet-dagelijkse sector lager (72 procent). Het bestedingsaandeel van internet bedraagt 10 procent. Dat betekent dat van alle niet-dagelijkse aankopen 10 procent via internet wordt gedaan.

Tabel 2.1

Binding en afvloeiing provincie Drenthe (bestedingen x € miljoen)

	DAGELIJKS		NIET-DAGELIJKS	
	Abs	%	Abs	%
Binding	1.150	91%	804	72%
Afvloeiing overig Nederland	101	8%	187	17%
Afvloeiing Duitsland	11	1%	10	1%
Afvloeiing internet e.d.	6	1%	115	10%
TOTAAL BESTEDINGSPOTENTIEEL	1.268	100%	1.116	100%

Ter vergelijking: de provincie Overijssel heeft in de dagelijkse sector een binding van 95 procent en in de niet-dagelijkse sector is dat 81 procent. De cijfers voor Drenthe liggen dus iets lager. De afvloeiing naar internet is vergelijkbaar; deze is in Overijssel namelijk ook 1 procent in de dagelijkse en 10 procent in de niet-dagelijkse sector. Drenthe onderscheidt zich ten opzichte van Overijssel vooral door de sterke oriëntatie op Groningen. Overijssel heeft meer verspreide en kleinere koopstromen naar andere provincies.

Als Drenten hun niet-dagelijkse bestedingen buiten de provincie doen, zijn zij voornamelijk georiënteerd op de provincie Groningen.

Tabel 2.2

Afvloeiing vanuit Drenthe naar overig Nederland (%)

		DAGELIJKS		NIET-DAGELIJKS	
		Abs	%	Abs	%
Afvloeiing overig Nederland		101,0	8,0%	186,8	16,7%
<i>waarvan</i>	Groningen	62,4	4,9%	125,4	11,2%
	Overijssel	26,3	2,1%	40,2	3,6%
	Friesland	8,6	0,7%	9,1	0,8%
	Overig	3,7	0,3%	12,1	1,1%

2.3 Inzoom op afvloeiing naar Groningen en Overijssel

Omdat de afvloeiing vanuit Drenthe voornamelijk geconcentreerd is op de provincies Groningen en Overijssel (zie tabel 2.2) zoomen we verder in op de Groningse en Overijsselse gemeenten die door Drenten worden bezocht.

Afvloeiing naar provincie Groningen

Kijken we naar Groningen, dan is er in de dagelijkse sector met name afvloeiing naar de direct aan de provinciegrens gelegen gemeente Stadskanaal. Op enige afstand volgen de gemeenten Vlagtwedde, Groningen en Leek.

Tabel 2.3

Afvloeiing vanuit Drenthe naar Groningen, dagelijkse sector (in milj. € en %)

GEMEENTE	ABS	%
Stadskanaal	27,4	44%
Vlagtwedde	12,0	19%
Groningen	8,6	14%
Leek	7,1	11%
Overig	7,3	12%
TOTAAL	62,4	100%

NB: alleen gemeenten met een afvloeiingsaandeel van minstens 5 procent zijn afzonderlijk weergegeven.

In de niet-dagelijkse sector is het beeld anders. Voor de niet-dagelijkse aankopen zijn inwoners van Drenthe voornamelijk georiënteerd op de gemeente Groningen (zie tabel 2.4). De niet-dagelijkse bestedingen die landen in de gemeente Groningen, bedragen ruim € 85 miljoen. In mindere mate worden bestedingen gedaan in de gemeente Stadskanaal (circa € 21 miljoen).

Anders dan bij de dagelijkse/wekelijkse boodschappen is afstand en reistijd bij veel niet-dagelijkse aankopen een minder dominante rol. Veel meer gaat het dan om het samenspel van omvang en samenstelling van het productaanbod en reistijd. Dit verklaart dat de gemeente Groningen in de niet-dagelijkse sector veel meer bestedingen uit Drenthe aantrekt dan in de dagelijkse sector.

Tabel 2.4

Afvloeiing vanuit Drenthe naar Groningen, niet-dagelijkse sector (in milj. € en %)

GEMEENTE	ABS	%
Groningen	85,5	68%
Stadskanaal	21,2	17%
Overig	18,8	15%
TOTAAL	125,4	100%

NB: alleen gemeenten met een afvloeiingsaandeel van minstens 5 procent zijn afzonderlijk weergegeven.

Afvloeiing naar provincie Overijssel

Als Drenten voor dagelijkse aankopen naar de provincie Overijssel gaan, zijn zij vooral gericht op de gemeente Staphorst. De koopkrachtafvloeiing naar deze gemeente bedraagt € 13,6 miljoen. In mindere mate worden de gemeenten Hardenberg en Steenwijkerland bezocht.

Tabel 2.5

Afvloeiing vanuit Drenthe naar Overijssel, dagelijkse sector (in milj. € en %)

GEMEENTE	ABS	%
Staphorst	13,6	52%
Hardenberg	5,5	21%
Steenwijkerland	5,3	20%
Zwolle	1,3	5%
Overig	0,5	2%
TOTAAL	26,3	100%

NB: alleen gemeenten met een afvloeiingsaandeel van minstens 5 procent zijn afzonderlijk weergegeven.

In de niet-dagelijkse sector gaat een aanzienlijk deel van de bestedingen naar de gemeente Zwolle. Verder gaan Drenten naar de gemeenten Steenwijkerland en Hardenberg.

Tabel 2.6

Afvloeiing vanuit Drenthe naar Overijssel, niet-dagelijkse sector (in milj. € en %)

GEMEENTE	ABS	%
Zwolle	18,2	45%
Steenwijkerland	8,7	22%
Hardenberg	6,3	16%
Staphorst	3,4	9%
Overig	3,5	9%
TOTAAL	40,2	100%

NB: alleen gemeenten met een afvloeiingsaandeel van minstens 5 procent zijn afzonderlijk weergegeven.

Dat de afvloeiing naar de provincie Groningen (en dan vooral de gemeente Groningen) aanzienlijk groter is dan naar Overijssel zal enerzijds te maken hebben met de zuidelijke stedenband Meppel, Hoogeveen en Emmen te maken hebben, waardoor in het zuidelijk deel van Drenthe de 'noodzaak' om de provinciegrens over te steken waarschijnlijk ook minder groter is. Hier staat tegenover dat in midden en

noord Drenthe – met uitzondering van Assen de stedelijkheidsgraad lager is en daarmee is ook de keuze aan aankooplocaties met een uitgebreid winkelaanbod ook kleiner. De stad Groningen heeft ook een zwaardere verzorgingsfunctie voor Drenthe dan bijvoorbeeld Zwolle.

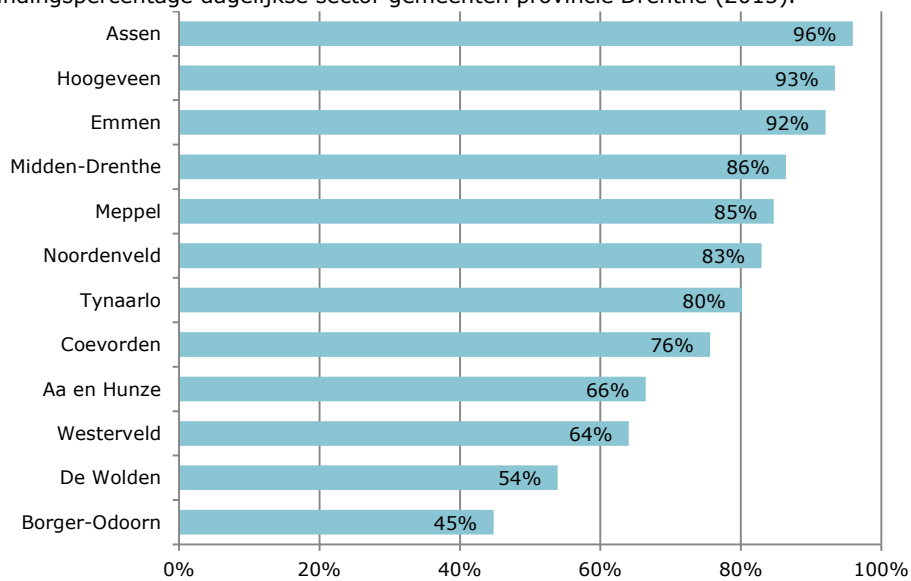
2.4 Koopstromen op gemeenteniveau

Drie gemeenten hebben minimaal 90 procent binding in de dagelijkse sector

De gemeente Assen heeft met 96 procent de hoogste binding in de dagelijkse sector. Daarnaast bedraagt de binding meer dan 90 procent in de gemeenten Hoogeveen en Emmen. De mate waarin inwoners van de gemeenten De Wolden en Borger-Odoorn hun dagelijkse aankopen in de eigen gemeente doen, ligt duidelijk lager. Naarmate de gemeente minder inwoners telt, daalt – gemiddeld genomen – de binding in de dagelijkse sector. Dit verband is tamelijk sterk en statistisch significant.²

Figuur 2.1

Bindingspercentage dagelijkse sector gemeenten provincie Drenthe (2015).

Wanneer we Drentse gemeenten vergelijken met de gemeenten in Overijssel, vallen de lage bindingspercentages in De Wolden en Borger-Odoorn ook op. In Overijssel loopt de binding af van 95 procent in Zwolle tot 61 procent in de gemeente Tubbergen.

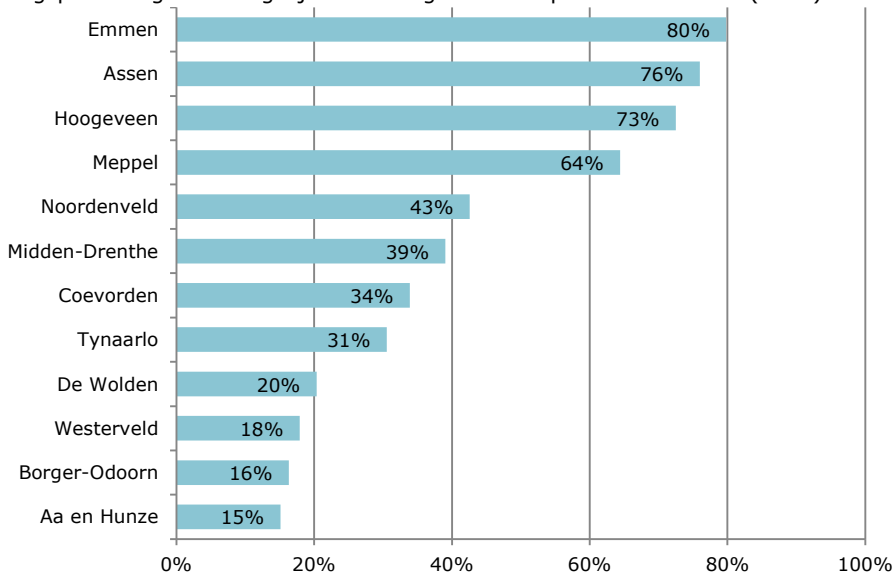
² Pearson correlatiecoëfficiënt = 0.64, P (tweezijdig) = 0.025, N = 12.

Binding in niet-dagelijkse sector loopt behoorlijk uiteen

De gemeente Emmen heeft de hoogste binding in de niet-dagelijkse sector (80 procent). Ook in de andere gemeenten met meer dan 50.000 inwoners (Assen en Hoogeveen) is de binding relatief hoog. In kleinere gemeenten gaan inwoners voor niet-dagelijkse bestedingen voornamelijk naar andere plaatsen, buiten de eigen gemeente. De samenhang tussen inwonertal en binding in de niet-dagelijkse sector is sterk en statistisch significant.³ Hierbij spelen natuurlijk ook de structuur van de gemeente (bijvoorbeeld één relatief grote stedelijke hoofdkern of meer verspreid gelegen kleinere kernen) en de eventuele nabije ligging van andere grote plaatsen een rol.

Figuur 2.2

Bindingspercentage niet-dagelijkse sector gemeenten provincie Drenthe (2015).

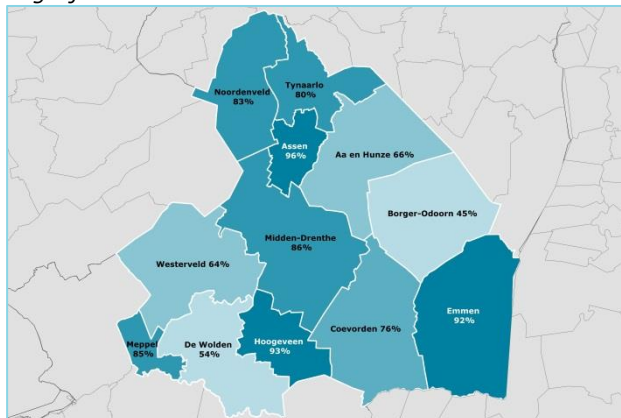

Ter vergelijking: in Overijssel variëren de gemeentelijke bindingspercentages in de niet-dagelijkse sector van 78 procent in Zwolle tot 24 procent in de gemeente Zwartewaterland. De Drentse gemeenten De Wolden, Westerveld, Borger-Odoorn en Aa en Hunze hebben een lager bindingspercentage.

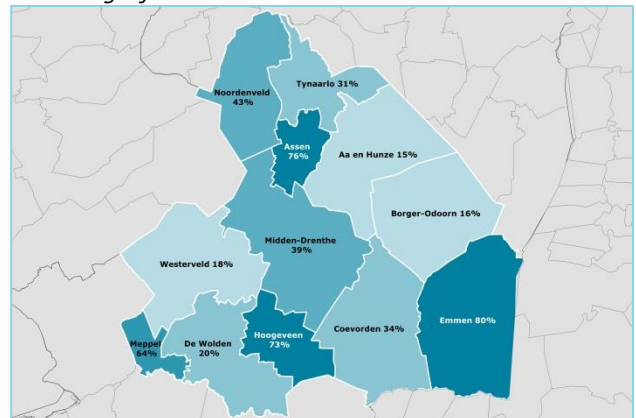
Kaart 2.1 en 2.2

Bindingspercentage dagelijkse en niet-dagelijkse sector gemeenten provincie Drenthe (2015).

Dagelijkse sector

Niet-dagelijkse sector

³ Pearson correlatiecoëfficiënt = 0.82, P (tweezijdig) = 0.001, N = 12.

Koopstromen tussen Drentse gemeenten

De koopstromen kunnen op **gemeenteniveau** in beeld worden gebracht. In **bijlage 2** zijn gedetailleerde tabellen opgenomen, waarin herkomst en bestemming van dagelijkse en niet-dagelijkse omzet per gemeente worden weergegeven. Van alle Drentse gemeenten trekt Meppel verhoudingsgewijs de meeste omzet van buiten de gemeente aan. Het aandeel toevloeiingsomzet bedraagt 27 procent in de dagelijkse sector en maar liefst 56 procent in de niet-dagelijkse sector.

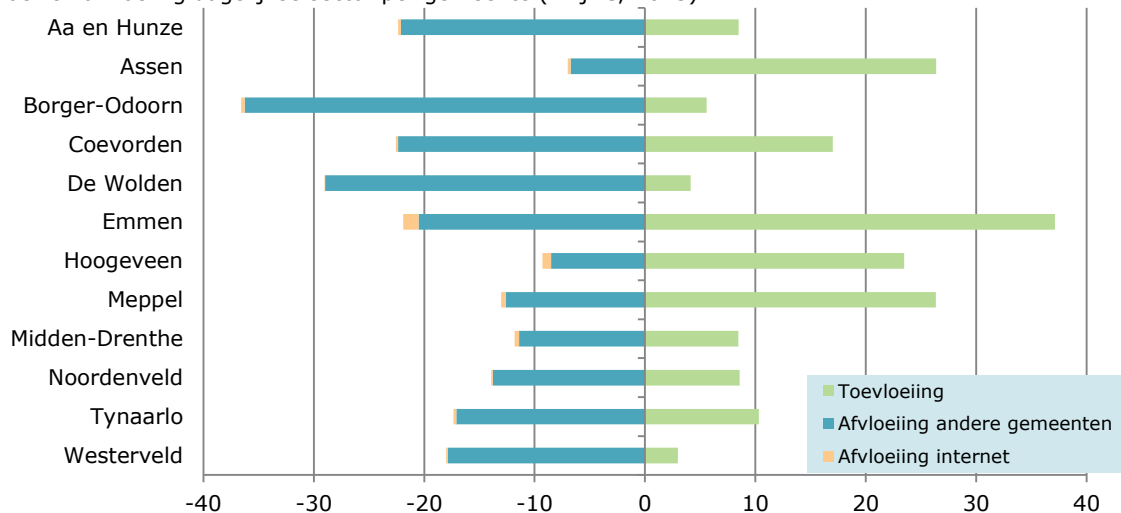
Vanuit het inwonersperspectief (waar gaan de bestedingen van inwoners naartoe?) valt op dat de kleinere gemeenten te maken hebben met relatief veel afvloeiing. Met name in de niet-dagelijkse sector gaan inwoners van gemeenten als Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Westerveld en De Wolden voornamelijk naar aankooplocaties buiten de eigen gemeente.

Toe- en afvloeiing dagelijkse sector

Van alle gemeenten in de provincie Drenthe weet de gemeente Emmen in de dagelijkse sector de meeste koopkracht van buiten de eigen gemeente aan te trekken (€ 37 miljoen). Daarnaast hebben de gemeenten Assen, Hoogeveen en Meppel te maken met een aanzienlijke toevloeiing. Voor deze vier gemeenten is het koopstromensaldo positief: zij trekken meer koopkracht van 'buiten' aan dan dat zij koopkracht verliezen aan omringende gemeenten en internet. In absolute aantallen verliest de gemeente Borger-Odoorn per saldo de meeste koopkracht. Dit sluit ook aan bij het lage bindingspercentage in de dagelijkse sector. In de dagelijkse sector is het bestedingsaandeel van internet in alle gemeenten nog beperkt. Dit is in lijn met de het algemene beeld van het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015: de afvloeiing naar internet is gestegen van 0 procent in 2010 naar 1 procent in 2015.

Figuur 2.3

Toe- en afvloeiing dagelijkse sector per gemeente (milj. €; 2015)

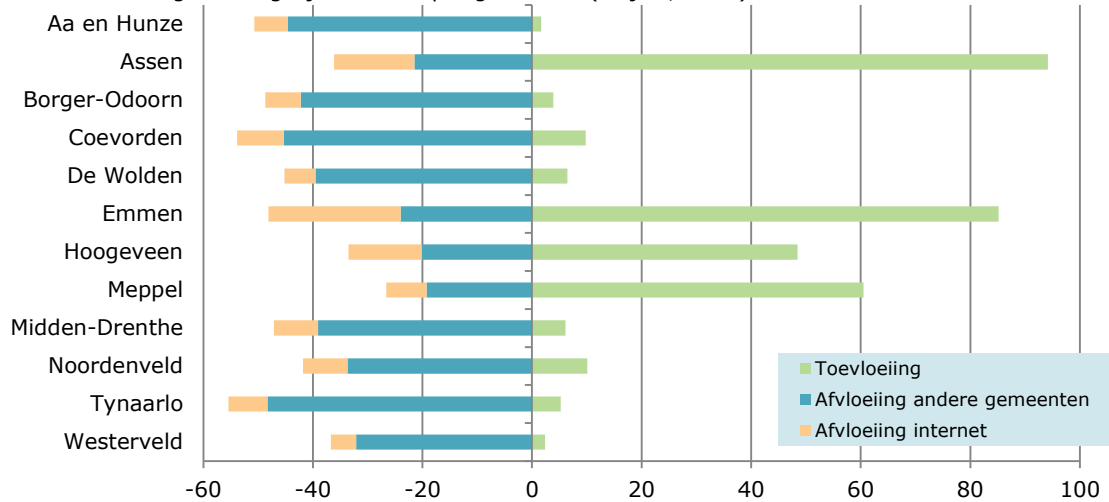

Toe- en afvloeiing niet-dagelijkse sector

In de niet-dagelijkse sector zien we een vergelijkbaar beeld als in de dagelijkse sector. Dezelfde vier gemeenten hebben een positief koopstromensaldo. In volgorde op basis van saldo zijn dit de gemeenten Assen, Emmen, Meppel en Hoogeveen. In de andere gemeenten is de toevloeiing beperkter. Opvallend is dat Assen meer toevloeiing heeft dan de grotere gemeente Emmen. Ook heeft Emmen verhoudingsgewijs meer koopkrachtafvloeiing naar internet. Ten opzichte van de dagelijkse sector is de afvloeiing naar internet in de niet-dagelijkse sector aanzienlijk groter. In absolute aantallen verliest de gemeente Tynaarlo per saldo de meeste koopkracht, op de voet gevolgd door de gemeente Aa en Hunze.

Figuur 2.4

Toe- en afvloeiing niet-dagelijkse sector per gemeente (milj. €; 2015)

2.5 Internet als aankoopkanaal

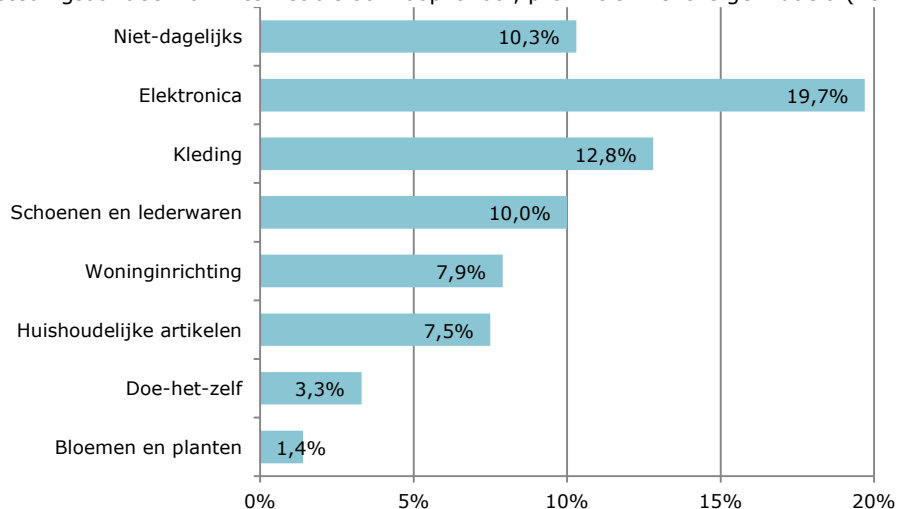
In de vorige paragrafen hebben we gezien wat de invloed is van internet op de koopstromen. De totale afvloeiing naar internet bedraagt in de provincie Drenthe € 121 miljoen (zie ook tabel 2.1). Deze afvloeiing is vooral zichtbaar in de niet-dagelijkse sector. In deze paragraaf kijken we meer in detail naar het gebruik van internet als aankoopkanaal, uitgesplitst naar niet-dagelijkse branche.

Afvloeiing naar internet het grootst bij elektronica

In de niet-dagelijkse sector bedraagt de totale afvloeiing naar internet 10,3 procent. Dit is vergelijkbaar met de totale gemiddelde afvloeiing naar internet in Overijssel (10,4 procent). Als we inzoomen op de zeven niet-dagelijkse artikelgroepen, zien we dat het bestedingsaandeel sterk varieert naar gelang het type branche. Het internet trekt relatief de meeste bestedingen in de artikelgroep elektronica (19,7 procent). Ook in de artikelgroepen kleding en schoenen bedraagt het bestedingsaandeel van internet minstens 10 procent. Bij doe-het-zelf en bloemen en planten heeft internet vooralsnog een relatief gering bestedingsaandeel.

Figuur 2.5

Bestedingsaandeel van internet als aankoopkanaal, provincie Drenthe gemiddeld (2015)

De gemeenten in Drenthe tonen niet veel onderscheid in het bestedingsaandeel van internet als aankoopkanaal in de niet-dagelijkse sector. Tynaarlo heeft met 9 procent verhoudingsgewijs de laagste internetafvloeiing, terwijl deze in Noorderveld met ruim 11 procent het hoogste is. In Overijssel is er iets meer onderscheid met bijvoorbeeld lage percentages in Borne en Wierden (ongeveer 6 procent) en een hoger percentage in Enschede (ruim 12 procent).

2.6 Conclusies

De belangrijkste conclusies op een rij:

- In de dagelijkse sector blijft het gros van de bestedingen (91 procent) binnen de provinciegrenzen. Voor zover er afvloeiing is, gaat deze met name naar de provincie Groningen.
- In de niet-dagelijkse sector is de provinciale binding minder groot (72 procent). De afvloeiing naar internet is hier goed zichtbaar. Daarnaast stromen er niet-dagelijkse bestedingen naar de provincie Groningen, meer dan naar Overijssel.
- Drie gemeenten hebben bindingspercentages van meer dan 90 procent in de dagelijkse sector (Assen, Hoogeveen en Meppel). Kleinere gemeenten zijn minder goed in staat om de eigen inwoners in de dagelijkse sector te binden.
- Zowel in de dagelijkse als niet-dagelijkse sector zijn er vier gemeenten die per saldo meer koopkracht van 'buiten' aantrekken dan dat zij koopkracht verliezen aan omringende gemeenten en internet. Dit zijn de gemeenten Assen, Emmen, Meppel en Hoogeveen.
- Kleinere gemeenten hebben een negatief koopstromensaldo: het koopkrachtverlies is groter dan de aangetrokken koopkracht van buiten de eigen gemeente.
- Het bestedingsaandeel van internet bedraagt gemiddeld in de niet-dagelijkse sector ruim 10 procent. De afvloeiing naar internet is het grootst in de artikelgroep elektronica.

In algemene zin laat het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015 zien dat consumenten hun dagelijkse boodschappen (voornamelijk food) grotendeels in hun eigen woonplaats blijven doen. De meeste Drentse gemeenten sluiten hier op aan.

De relatief lage bindingspercentages in de niet-dagelijkse sector in een aantal Drentse gemeenten zal vooral te maken hebben met de ruimtelijke structuur. Doordat het om relatief grote gemeenten met veel verspreid gelegen kleinere kernen is het niet-dagelijkse winkeloppervlak ook gering, wat zich vertaalt in lagere kooporiëntatie op de eigen gemeente. Het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015 toont ook een afnemende binding in de niet-dagelijkse sector, met name onder invloed van de sterke groei van het internetwinkelen. Internetbestedingen gaan in de niet-dagelijkse sector niet alleen ten koste van de bestedingen bij winkels in de eigen woonplaats, maar zorgen er ook voor dat consumenten minder vaak niet-dagelijkse aankopen doen in andere plaatsen (minder fysieke en meer digitale koopstromen).

3

HOOFDSTUK

Economisch functioneren

3. Economisch functioneren

3.1 Inleiding

Een belangrijk element om te komen tot detailhandelsbeleid is inzicht verkrijgen in het economisch functioneren van de detailhandel. In hoofdstuk 2 is een (ruimtelijk) beeld geschetst van de kooporiëntatie op provincie- en gemeenteniveau. In dit hoofdstuk zoomen we verder in op de totale detailhandelsomzet per gemeente en per branche.

Nota bene: het betreft hier de totale consumentenbestedingen, afkomstig van bestedingen van bewoners en bezoekers. In het rapport wordt ook wel gesproken over de gerealiseerde detailhandelsomzet. Belangrijk hierbij is dat het dan gaat om de totale som van consumentenbestedingen, inclusief BTW en exclusief bestedingen van bedrijven en instellingen in de detailhandel.

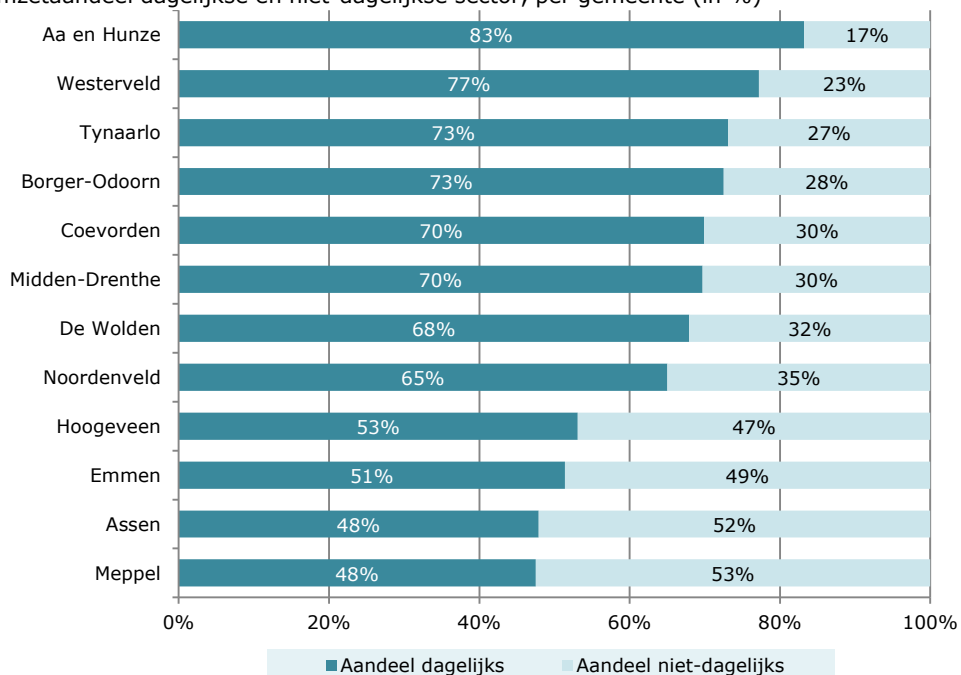
3.2 Detailhandelsomzet

De totale detailhandelsomzet in de provincie Drenthe bedraagt op basis van dit koopstromenonderzoek geschat ruim € 2,1 miljard euro. Het gaat hierbij om de winkelbestedingen van zowel bewoners als bezoekers van de detailhandel in de provincie Drenthe. De dagelijkse sector (57 procent) neemt een wat groter deel van de totale omzet voor haar rekening dan de niet-dagelijkse sector (43 procent).

In de kleine(re) gemeenten domineert de dagelijkse sector. Zo bedraagt het omzetaandeel van de sector dagelijks in de gemeente Aa en Hunze 83 procent. In de gemeenten Meppel, Assen, Emmen en Hoogeveen zijn de dagelijkse en niet-dagelijkse sector meer in evenwicht.

Figuur 3.1

Omzetaandeel dagelijkse en niet-dagelijkse sector, per gemeente (in %)

Het omzetaandeel van de dagelijkse sector is in relatief veel Drentse gemeenten groot. Ter vergelijking: in Overijssel is in slechts 4 van de 25 gemeenten het omzetaandeel van de dagelijkse sector groter dan 70 procent.

Zwartewaterland heeft met 76 procent het grootste aandeel dagelijks, terwijl in Zwolle en Hengelo met respectievelijk 43 en 42 procent de dagelijkse sector een verhoudingsgewijs minder groot deel van de detailhandelsomzet voor rekening neemt. Met name in grote gemeenten met veel verspreid gelegen kleinere kernen draagt vooral de dagelijkse sector bij aan het economisch functioneren van de detailhandel. De niet-dagelijkse sector is beperkt(er) vertegenwoordigd.

Tabel 3.1 geeft de detailhandelsomzet in de niet-dagelijkse sector weer, uitgesplitst naar gemeente en branche. In de grotere gemeenten, zoals Assen en Emmen, heeft de artikelgroep kleding verhoudingsgewijs een groter omzetaandeel. Ook in de gemeente De Wolden heeft kleding een aanzienlijk omzetaandeel (32 procent). In absolute zin bedraagt de omzet in de kledingbranche hier € 5,7 miljoen. De artikelgroep bloemen en planten heeft een relatief groter omzetaandeel in de kleinere gemeenten. Dit is met name het geval in de gemeenten Aa en Hunze (39 procent), Westerveld (29 procent) en Borger-Odoorn (27 procent).

Tabel 3.1

Detailhandelsomzet niet-dagelijkse sector, naar gemeente en branche (in milj. € en %)

		KLEDING	SCHOENEN EN LEDERWAREN	HUIS- HOUDELIJKE ARTIKELEN	ELEKTRONICA	WONING- INRICHTING	DOE-HET-ZELF	BLOEMEN EN PLANTEN	TOTAAL
Aa en Hunze	milj. €	1,4	0,2	0,9	1,0	0,4	2,5	4,2	10,7
	%	13%	2%	9%	9%	4%	24%	39%	100%
Assen	milj. €	70,1	15,2	15,2	32,0	31,1	18,5	26,3	208,3
	%	34%	7%	7%	15%	15%	9%	13%	100%
Borger-Odoorn	milj. €	1,1	2,4	1,1	1,4	2,2	1,6	3,6	13,4
	%	8%	18%	8%	11%	16%	12%	27%	100%
Coevorden	milj. €	9,1	2,6	3,2	4,5	4,5	6,6	7,0	37,4
	%	24%	7%	9%	12%	12%	18%	19%	100%
De Wolden	milj. €	5,7	0,6	1,6	1,4	3,1	1,9	3,7	18,0
	%	32%	3%	9%	8%	18%	10%	21%	100%
Emmen	milj. €	86,9	18,3	21,5	44,7	45,5	25,0	33,4	275,4
	%	32%	7%	8%	16%	17%	9%	12%	100%
Hoogeveen	milj. €	42,5	9,6	10,5	22,2	21,3	14,0	16,8	136,9
	%	31%	7%	8%	16%	16%	10%	12%	100%
Meppel	milj. €	34,5	8,2	8,9	15,9	15,3	10,8	15,1	108,7
	%	32%	8%	8%	15%	14%	10%	14%	100%
Midden-Drenthe	milj. €	7,5	1,5	3,8	5,8	4,6	5,4	7,8	36,3
	%	21%	4%	10%	16%	13%	15%	21%	100%
Noordenveld	milj. €	10,9	2,9	4,1	6,1	3,6	5,5	7,9	41,0
	%	27%	7%	10%	15%	9%	14%	19%	100%
Tynaarlo	milj. €	5,2	0,8	3,4	6,0	1,7	4,7	7,8	29,6
	%	18%	3%	11%	20%	6%	16%	26%	100%
Westerveld	milj. €	0,6	0,2	0,6	1,7	2,8	1,4	3,0	10,4
	%	6%	2%	6%	17%	27%	13%	29%	100%
Totaal	milj. €	275,4	62,4	74,8	142,7	136,1	97,9	136,7	926,0
	%	30%	7%	8%	15%	15%	11%	15%	100%

Gemiddelde omzet per inwoner

De detailhandelsomzet en de verzorgingsfunctie hangen samen met het aanwezige winkelaanbod en met de omvang van een kern. De gemiddelde omzet per inwoner geeft een indicatie van de relatieve trekkracht van de detailhandel, zeker wanneer deze wordt afgezet tegen het gemiddelde in plaatsen van vergelijkbare omvang.

Zowel in de dagelijkse als niet-dagelijkse sector behaalt Meppel de hoogste omzet per inwoner. In de gemeente Borger-Odoorn is de gemiddelde omzet per inwoner in de dagelijkse sector relatief het laagst. In de niet-dagelijkse sector zien we dat met name kleinere gemeenten, zoals Aa en Hunze, Borger-Odoorn en Westerveld, relatief weinig omzet per inwoner realiseren. In het algemeen geldt dat naarmate het inwonertal daalt, ook de gemiddelde omzet per inwoner afneemt.

Tabel 3.2

Gemiddelde detailhandelsomzet per inwoner (€), naar gemeente (2015).

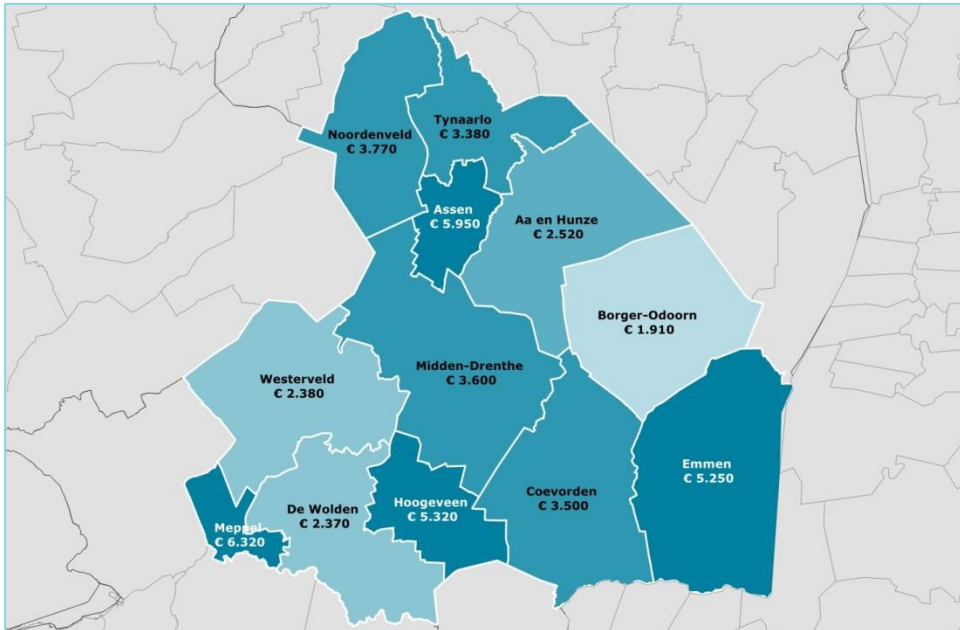
GEMEENTE	AANTAL INWONERS	OMZET PER INWONER (€)		
		Dagelijks	Niet-dagelijks	Totaal
Aa en Hunze	25.200	2.090	420	2.520
Assen	67.200	2.850	3.100	5.950
Borger-Odoorn	25.500	1.380	520	1.910
Coevorden	35.500	2.450	1.050	3.500
De Wolden	23.700	1.610	760	2.370
Emmen	107.800	2.700	2.550	5.250
Hoogeveen	54.900	2.820	2.500	5.320
Meppel	32.800	3.000	3.310	6.320
Midden-Drenthe	33.300	2.510	1.090	3.600
Noordenveld	31.100	2.450	1.320	3.770
Tynaarlo	32.600	2.470	910	3.380
Westerveld	19.100	1.840	540	2.380
TOTAAL	488.600	2.510	1.900	4.400

NB: inwonertallen afgerond op 100-tallen.

Wanneer we de gemiddelde omzet per inwoner in Drenthe vergelijken met Overijssel (dagelijks € 2.620 en niet-dagelijks € 2.110) dan is de omzet per inwoner in de dagelijkse sector en niet-dagelijkse sector in Drenthe lager. In aansluiting op de omzetverdeling is het verschil tussen Drenthe en Overijssel groter bij de niet-dagelijkse sector. De gemeenten met een beperkt omzetaandeel hebben ook een lage omzet per inwoner. Net als in Drenthe heeft Overijssel ook 2 gemeenten waarin de omzet per inwoner in de niet-dagelijkse sector boven de € 3.000 ligt (Zwolle en Hengelo). De Drentse gemeenten met een regionale verzorgingspositie hebben verhoudingsgewijs een hoge omzet per inwoner.

Kaart 3.1

Gemiddelde detailhandelsomzet per inwoner (€; 2015).

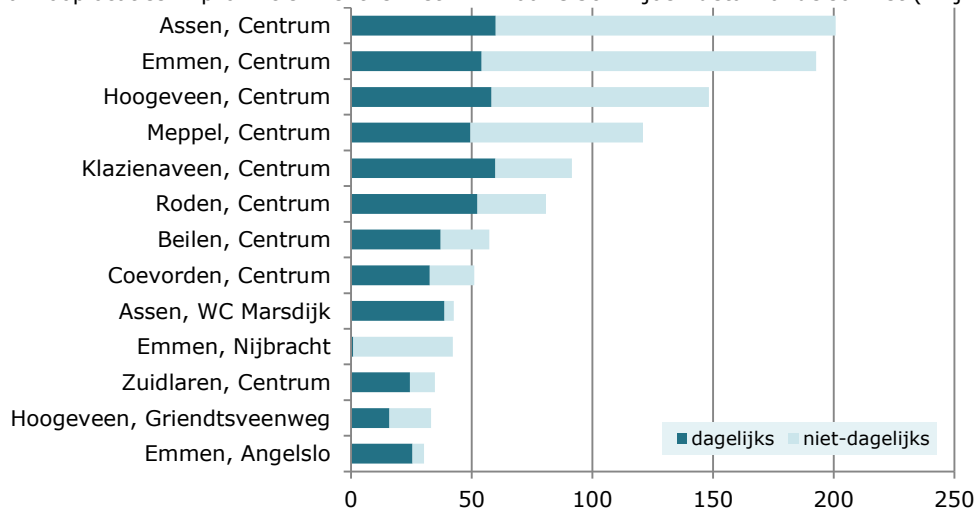
3.3 Aankooplocaties

In de vorige paragraaf is gekeken naar de detailhandelsomzet op gemeenteniveau. Binnen gemeenten kunnen verschillende aankooplocaties worden onderscheiden. Hoe functioneren deze locaties en wat is de verhouding tussen de dagelijkse en niet-dagelijkse sector? Figuur 3.2 brengt de aankooplocaties met minimaal € 30 miljoen detailhandelsomzet in beeld. Samen zijn deze locaties goed voor ruim € 1,1 miljard omzet, wat 52 procent van de totale detailhandelsomzet in de provincie Drenthe vertegenwoordigt.

De top 3 van aankooplocaties wordt gevormd door de centra van Assen, Emmen en Hoogeveen. De niet-dagelijkse sector heeft hierin een relatief groot omzetaandeel. Op de aankooplocatie Emmen Nijbracht wordt vrijwel alle omzet gegenereerd door de niet-dagelijkse sector. Dit hangt samen met de aanwezigheid van grootschalige ketenwinkels als Gamma, Praxis, Leenbakker, Beter Bed en Intratuin.

Figuur 3.2

Aankooplocaties in provincie Drenthe met minimaal € 30 miljoen detailhandelsomzet (milj. €; 2015)

In Overijssel vormen de binnensteden van Zwolle en Enschede (beide meer dan € 250 miljoen detailhandelsomzet) de twee qua omzet grootste aankooplocaties. Op de derde plaats staat het centrum van Deventer, op geringe afstand gevolgd door de grootschalige aan de snelweg gelegen detailhandelsconcentratie Plein Westermaat (met onder meer een IKEA en Mediamarkt). In de lijst met de 13 qua omzet grootste aankooplocaties in Drenthe is Emmen Nijbracht de enige grootschalige detailhandelsconcentratie. Anders dan in Hengelo is de omzet hier duidelijk lager dan de in het centrum van Emmen gegenereerde omzet.

3.4 Conclusies

De belangrijkste conclusies op een rij:

- De totale detailhandelsomzet in de provincie Drenthe bedraagt ruim € 2,1 miljard euro, waarvan 57 procent wordt gegenereerd door de dagelijkse sector.
- In de kleine(re) gemeenten domineert de dagelijkse sector. In de grotere gemeenten, waaronder Meppel, Assen, en Emmen, zijn de dagelijkse en niet-dagelijkse sector meer in evenwicht.
- Zowel in de dagelijkse als niet-dagelijkse sector behaalt de gemeente Meppel de hoogste omzet per inwoner. Naarmate het inwonertal daalt, neemt ook de gemiddelde omzet per inwoner af.
- Op het niveau van aankooplocaties wordt de top 3 gevormd door de stadscentra van Assen, Emmen en Hoogeveen. Het grootste deel van de omzet wordt hier gerealiseerd in de niet-dagelijkse sector.

In algemene zin geldt dat onder invloed van onder meer de groei van internetwinkelen en de algemene ontwikkeling van de afgelopen jaren afgenomen niet-dagelijkse bestedingen per hoofd van de bevolking veel aankooplocaties te maken hebben met lagere omzetcijfers dan 5 jaar geleden. Vooral locaties met een sterk accent op de dagelijkse sector en locaties met een sterke bovenregionale trekkracht onderscheiden zich in positieve zin. Op basis van de omzetontwikkeling kan geconcludeerd worden dat de verzorgingspositie van kleine kernen steeds meer het exclusieve domein van de dagelijkse sector wordt. Dit verklaart ook dat in de meer landelijke Drentse gemeenten (met relatief veel kleine kernen) de dagelijkse sector zich gemiddeld goed handhaaft. De aanwezigheid van een grootschalige supermarkt is daarbij wel een voorwaarde.

De gemeenten met grote(re) binnensteden, eventueel aangevuld ook met een grootschalige detailhandelsconcentratie, onderscheiden zich in Drenthe van de overige gemeenten. De binnensteden van onder andere Assen en Emmen hebben een groot aandeel in de totale gemeentelijke detailhandelsomzet. Wel is op basis van het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015 een ontwikkeling zichtbaar waarbij hoofdwinkelgebieden ten opzichte van 2010 een kleiner aandeel in de totale omzet hebben. Er wordt dus verhoudingsgewijs meer omzet gehaald buiten de hoofdwinkelgebieden. Dit heeft mede ook te maken met de ontwikkeling van goed bereikbaar (meer grootschalig) winkelaanbod buiten binnensteden. Hierbij gaat het zowel om supermarkten als ook om niet-dagelijkse winkels die 'ruimte' zoeken.

4

HOOFDSTUK

Inzicht in koopgedrag

4. Inzicht in koopgedrag

4.1 Inleiding

Voorgaande hoofdstukken hebben het economisch functioneren van de detailhandel in beeld gebracht, op het niveau van de provincie, gemeenten en aankooplocaties. Het economisch functioneren wordt voornamelijk uitgedrukt in kwantitatieve, monetaire indicatoren als toe- en afvloeiing, bestedingen en omzet per inwoner. In dit hoofdstuk gaan we meer in op de bezoekmotieven en beweegredenen van consumenten die aan het winkelgedrag ten grondslag liggen. De focus ligt daarbij op de provincie en gemeenten als aankoopplaats, waarbij de bezoekende *consument* het uitgangspunt is (het kan dan dus gaan om inwoners én om bezoekers uit andere gemeenten).

4.2 Bezoekfrequentie

Consumenten doen vaak boodschappen en winkelen minder vaak

Bij de dagelijkse boodschappen is het overgrote deel van de consumenten (hoog)frequente bezoeker. Het aandeel dat minstens 1 keer per week boodschappen doet in Drenthe bedraagt 94 procent. Bij het recreatieve winkelen, zien we een meer gespreid bezoekpatroon. Ongeveer vier op de tien consumenten gaan minstens 1 keer per week in de provincie Drenthe winkelen. Een iets grotere groep (43 procent) doet dit 1 tot 3 keer per maand.

Tabel 4.1

Bezoekfrequentie provincie Drenthe voor dagelijkse boodschappen en winkelen (2015).

	DAGELIJKSE BOODSCHAPPEN	WINKELN
meer dan 1 x per week	59%	18%
1 x per week	35%	21%
1-3 x per maand	5%	43%
minder dan 1 x per maand	0%	18%
TOTAAL	100%	100%

Als gemeenten worden bezocht voor dagelijkse boodschappen, gebeurt dat met een hoge frequentie. Het aandeel dat minimaal wekelijks boodschappen gaat doen, varieert tussen 92 en 97 procent per gemeente. Bij het recreatieve winkelen zijn de verschillen per gemeente groter. Grotere gemeenten, zoals Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel, trekken relatief vaker consumenten die hier op meer incidentele basis gaan winkelen. Bij de kleinere gemeenten zijn consumenten voor het merendeel (hoog)frequente - meer doelgerichte - bezoekers. Een lager aandeel hoogfrequentie bezoekers die winkelen in een gemeente duidt dus op een meer bovenlokale verzorgingspositie, en vice versa.

Tabel 4.2

Bezoekfrequentie gemeenten, aandeel (minimaal) wekelijks, inwoners en bezoekers (2015).

GEMEENTE	DAGELIJKSE BOODSCHAPPEN	WINKELN
Aa en Hunze	96%	91%
Assen	95%	32%
Borger-Odoorn	96%	77%
Coevorden	95%	61%
De Wolden	97%	51%
Emmen	92%	32%
Hoogeveen	93%	38%
Meppel	95%	37%
Midden-Drenthe	95%	60%
Noordenveld	97%	57%
Tynaarlo	97%	72%
Westerveld	96%	71%

4.3 Bezoekmotief

Afstand bij boodschappen belangrijk en winkelaanbod bij winkelen

Wat zijn de belangrijkste redenen van consumenten om boodschappen te doen of te winkelen in Drenthe? Zowel bij de dagelijkse boodschappen als het winkelen wordt 'nabijheid / afstand' het vaakst genoemd als reden om naar een bepaalde aankooplocatie te gaan. Bij dagelijkse boodschappen speelt nabijheid (72 procent) nog een wat grotere rol dan bij het recreatieve winkelen (56 procent).

De top 3 bij boodschappen bestaat, naast 'nabijheid / afstand', uit parkeergelegenheid (35 procent) en de aanwezigheid van bepaalde winkels of producten (31 procent). In het geval van winkelen noemen consumenten, behalve afstand, relatief vaak de veelheid aan winkels (45 procent) als bezoekmotief. Dit betreft de omvang van het winkelaanbod. De top 3 bij winkelen bestaat verder nog uit de aanwezigheid van bepaalde winkels of producten (41 procent), een motief dat we ook bij boodschappen terug zagen.

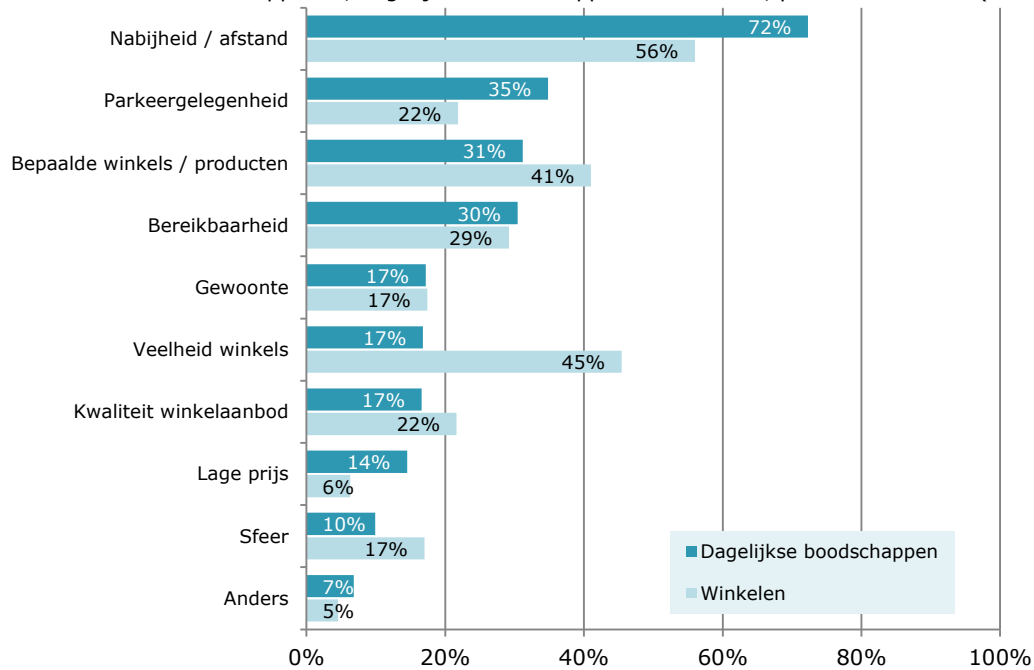

72%

van de consumenten die boodschappen doen in de provincie Drenthe noemt 'nabijheid' als bezoekmotief

Figuur 4.1

Bezoekmotieven aankoopplaats, dagelijkse boodschappen en winkelen, provincie Drenthe (2015)

Voor alle gemeenten geldt dat nabijheid/afstand het meest genoemde bezoekmotief is bij boodschappen. Andere motieven die veel terugkeren in de top 3 zijn parkeergelegenheid, bereikbaarheid en de aanwezigheid van bepaalde winkels of producten.

Tabel 4.3

Top 3 bezoekmotieven boodschappen, per gemeente (2015).

GEMEENTE	ASPECT	%
Aa en Hunze	Nabijheid / afstand	81%
	Bereikbaarheid	42%
	Parkeergelegenheid	40%
Assen	Nabijheid / afstand	73%
	Parkeergelegenheid	45%
	Bepaalde winkels / producten	37%
Borger-Odoorn	Nabijheid / afstand	76%
	Bereikbaarheid	31%
	Parkeergelegenheid	29%
Coevorden	Nabijheid / afstand	67%
	Bereikbaarheid	35%
	Bepaalde winkels / producten	33%
De Wolden	Nabijheid / afstand	84%
	Parkeergelegenheid	38%
	Bereikbaarheid	36%
Emmen	Nabijheid / afstand	73%

GEMEENTE	ASPECT	%
	Parkeergelegenheid	31%
	Bereikbaarheid	28%
Hoogeveen	Nabijheid / afstand	59%
	Bepaalde winkels / producten	40%
	Parkeergelegenheid	33%
Meppel	Nabijheid / afstand	69%
	Bepaalde winkels / producten	37%
	Bereikbaarheid	30%
Midden-Drenthe	Nabijheid / afstand	77%
	Parkeergelegenheid	35%
	Bereikbaarheid	33%
Noordenveld	Nabijheid / afstand	71%
	Parkeergelegenheid	38%
	Veelheid winkels	34%
Tynaarlo	Nabijheid / afstand	78%
	Parkeergelegenheid	40%
	Bereikbaarheid	36%
Westerveld	Nabijheid / afstand	84%
	Bereikbaarheid	30%
	Parkeergelegenheid	26%

Ook bij winkelen is nabijheid/afstand het belangrijkste bezoekmotief, met uitzondering van Emmen. In het geval van Emmen als aankooplocatie wordt de veelheid aan winkels (de omvang van het winkelaanbod) relatief het meest genoemd. Bereikbaarheid, parkeergelegenheid en de aanwezigheid van bepaalde winkels of producten zijn – net als bij boodschappen – belangrijke motieven voor consumenten om een bepaalde gemeente te bezoeken.

Tabel 4.4

Top 3 bezoekmotieven winkelen, per gemeente (2015).

GEMEENTE	ASPECT	%
Aa en Hunze	Nabijheid / afstand	76%
	Bereikbaarheid	48%
	Parkeergelegenheid	34%
Assen	Nabijheid / afstand	56%
	Veelheid winkels (omvang winkelaanbod)	50%
	Bepaalde winkels / producten	40%
Borger-Odoorn	Nabijheid / afstand	70%
	Bepaalde winkels / producten	36%
	Bereikbaarheid	34%

GEMEENTE	ASPECT	%
Coevorden	Nabijheid / afstand	63%
	Bepaalde winkels / producten	42%
	Parkeergelegenheid	40%
De Wolden	Nabijheid / afstand	56%
	Parkeergelegenheid	45%
	Bereikbaarheid	42%
Emmen	Veelheid winkels (omvang winkelaanbod)	53%
	Nabijheid / afstand	50%
	Bepaalde winkels / producten	40%
Hoogeveen	Nabijheid / afstand	57%
	Bepaalde winkels / producten	44%
	Veelheid winkels (omvang winkelaanbod)	43%
Meppel	Nabijheid / afstand	58%
	Bepaalde winkels / producten	48%
	Veelheid winkels (omvang winkelaanbod)	48%
Midden-Drenthe	Nabijheid / afstand	65%
	Parkeergelegenheid	40%
	Bereikbaarheid	36%
Noordenveld	Nabijheid / afstand	57%
	Veelheid winkels (omvang winkelaanbod)	44%
	Bereikbaarheid	35%
Tynaarlo	Nabijheid / afstand	86%
	Bereikbaarheid	43%
	Bepaalde winkels / producten	36%
Westerveld	Nabijheid / afstand	78%
	Bereikbaarheid	32%
	Bepaalde winkels / producten	24%

4.4 Vervoermiddel

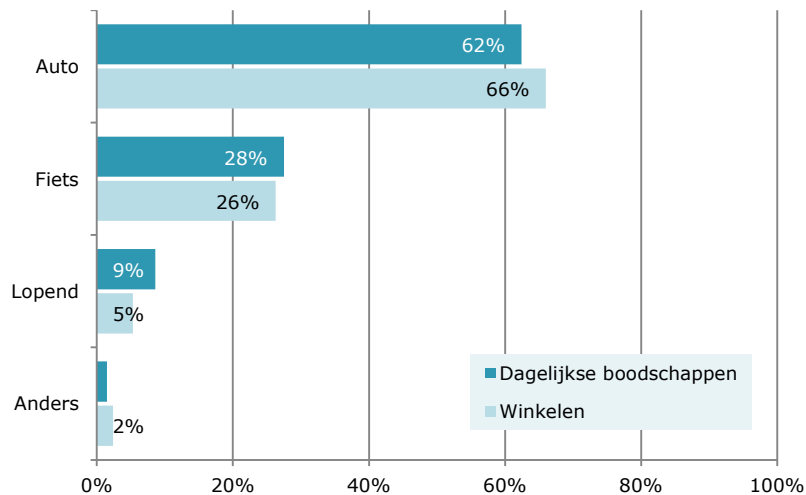
Auto meest gebruikt vervoermiddel

Zowel voor de dagelijkse boodschappen als het winkelen is de auto het meest gebruikte vervoermiddel. Op enige afstand volgt de fiets. In het algemeen zijn er op provincieniveau weinig verschillen in de verdeling van vervoermiddelgebruik tussen boodschappen enerzijds en winkelen anderzijds.

De auto wordt relatief het vaakst als vervoermiddel voor boodschappen gebruikt in de gemeenten Coevorden (72 procent) en Midden-Drenthe (70 procent). Degenen die boodschappen doen in de gemeente Meppel, gebruiken de auto verhoudingsgewijs het minst (53 procent).

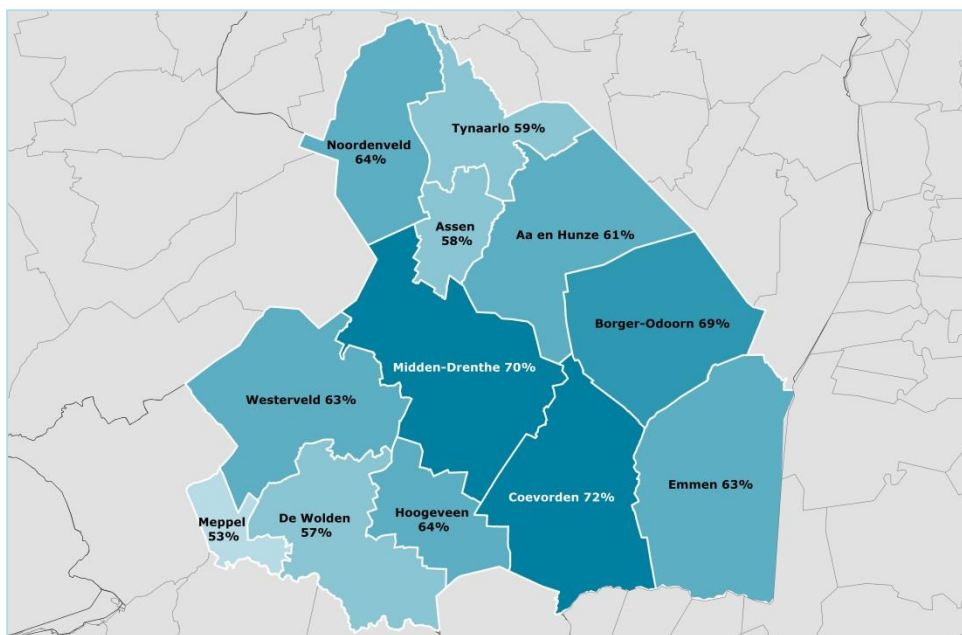
Figuur 4.2

Vervoermiddelgebruik voor boodschappen en winkelen, provincie Drenthe (2015)

Kaart 4.1

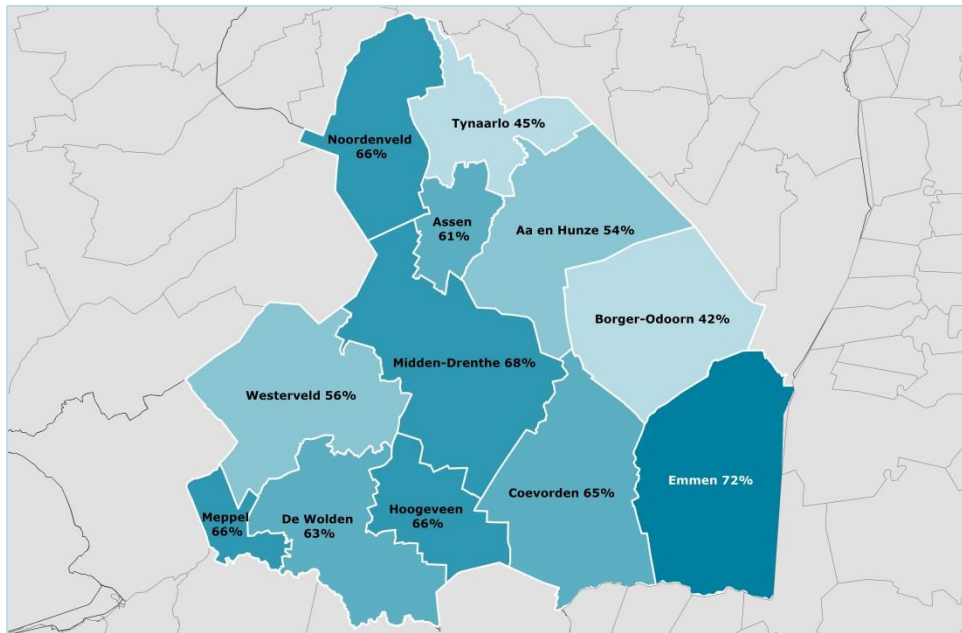
Aandeel autogebruik boodschappen, per gemeente (2015).

Bij het winkelen zien we dat het aandeel autogebruik het hoogst is in de gemeente Emmen (bezoekers en inwoners). In de gemeenten Borger-Odoorn en Tynaarlo wordt relatief het minst de auto als vervoermiddel voor winkelen gebruikt. Dit heeft waarschijnlijk mede te maken met de lokale invulling: de meeste consumenten die hebben aangegeven te winkelen in Borger-Odoorn of Tynaarlo komen uit de gemeente zelf.

Kaart 4.2

Aandeel autogebruik winkelen, per gemeente (2015).

4.5 Beoordeling winkelvoorzieningen

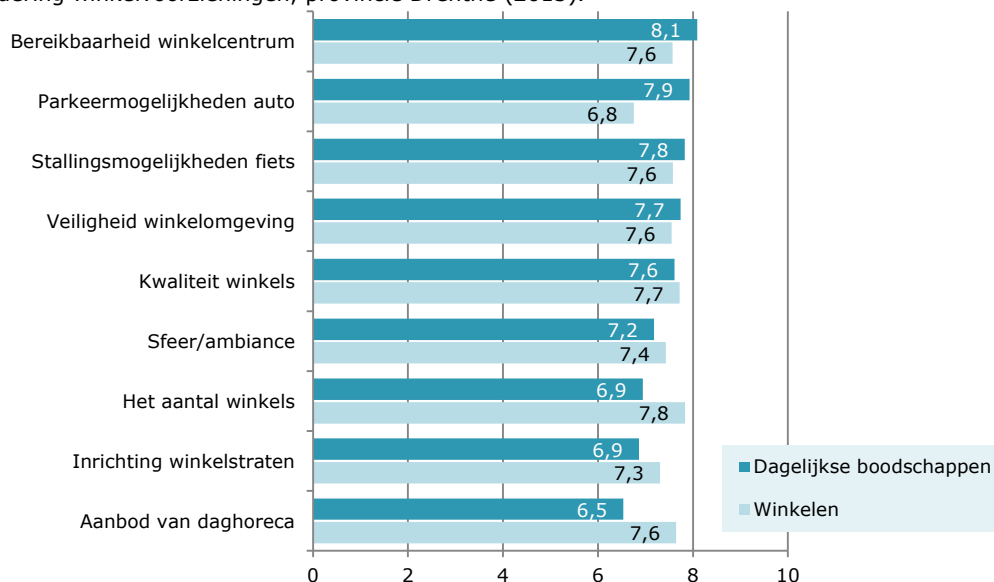
Hoe tevreden consumenten zijn met de winkelvoorzieningen in de provincie Drenthe is af te leiden uit de beoordeling die men heeft gegeven aan de hand van rapportcijfers. Hiermee ontstaat inzicht in de sterke punten en de eventuele aandachtspunten. In figuur 4.3 is de waardering af te lezen voor de winkelvoorzieningen in de provincie Drenthe. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen dagelijkse boodschappen en recreatief winkelen.

Consumenten die in de provincie Drenthe hun boodschappen doen, zijn erg tevreden over de bereikbaarheid van het winkelcentrum en de parkeermogelijkheden voor de auto. Ook de stallingmogelijkheden voor de fiets worden goed beoordeeld. Het aanbod van daghoreca scoort bij boodschappen relatief gezien het laagst (maar is dan doorgaans ook een minder belangrijk aspect).

De hoogste beoordeling bij winkelen is gegeven aan het aantal winkels. Eén aspect scoort lager dan een 7, namelijk de parkeermogelijkheden. Over het geheel genomen worden bereikbaarheid, stallingmogelijkheden voor de fiets, veiligheid van de winkelomgeving en de kwaliteit van winkels als goed gewaardeerd.

Figuur 4.3

Waardering winkelvoorzieningen, provincie Drenthe (2015).

Op hoofdlijnen is de verdeling van rapportcijfers in Drenthe vergelijkbaar met Overijssel. De aspecten die in Drenthe hoge waarderingcijfers krijgen, zijn hetzelfde als in de aangrenzende provincie. Zo hebben bereikbaarheid en parkeren bij de dagelijkse boodschappen ook in Overijssel de hoogste cijfers en zijn consumenten het minst tevreden over inrichting van de winkelstraten en aanbod van daghoreca (bij dagelijkse boodschappen veelal ook een minder belangrijk aspect). Wel zijn alle aspecten beter gewaardeerd in vergelijking met de Overijsselse cijfers.

De Drentse aankooplocaties waar consumenten winkelen worden op 7 van de 9 aspecten ook beter gewaardeerd. Enige twee aspecten waar de waardering ten opzichte van de Overijsselse gemiddelden wat achterblijft, zijn de parkeermogelijkheden en de bereikbaarheid.

In tabel 4.5 wordt de waardering van de winkelvoorzieningen per gemeente weergegeven. Hierbij is een gewogen gemiddelde berekend van de scores voor boodschappen en winkelen. De gemeente Emmen scoort het hoogst wat betreft het aantal winkels. Alle gemeenten hebben een rapportcijfer tussen 7 en 8 gekregen voor de kwaliteit van de winkels en de sfeer/ambiance. Bij de inrichting van winkelstraten en het aanbod van daghoreca scoort echter *geen* van de Drentse gemeenten hoger dan een 7,5. De bereikbaarheid van het winkelcentrum scoort in het algemeen erg goed. De laagste score die op dit aspect is gegeven, is een 7,6.

Tabel 4.5

Waardering winkelvoorzieningen per gemeente (2015).

GEMEENTE	AANTAL WINKELS	KWALITEIT WINKELS	SFEER/AMBIANCE	VEILIGHEID WINKELOMGEVING	PARKEERMOGELIJKHEDEN AUTO	STALLINGSMOGELIJKHEDEN FIETS	INRICHTING WINKELSTRATEN	AANBOD DAGHORECA	BEREIKBAARHEID WINKELCENTRUM
Aa en Hunze	6,8	7,6	7,3	7,9	8,1	8,0	7,1	6,0	8,2
Assen	7,3	7,7	7,2	7,6	7,2	7,5	7,0	6,9	7,8
Borger-Odoorn	6,6	7,5	7,3	7,9	8,0	8,1	6,9	7,0	8,0
Coevorden	6,6	7,4	7,0	7,5	7,8	7,9	6,7	6,6	7,7
De Wolden	6,3	7,6	7,5	8,1	8,4	8,4	7,0	6,8	8,3
Emmen	7,6	7,7	7,4	7,6	7,5	7,8	7,2	7,2	7,9
Hoogeveen	7,4	7,6	7,1	7,5	7,4	7,7	7,1	7,0	7,8
Meppel	7,5	7,6	7,5	7,7	6,7	7,3	7,2	7,4	7,6
Midden-Drenthe	7,2	7,7	7,3	7,9	7,8	7,7	7,1	6,6	8,1
Noordenveld	7,5	7,9	7,5	8,0	8,3	8,1	7,2	7,4	8,3
Tynaarlo	6,7	7,6	7,1	7,9	7,4	8,0	6,4	6,5	7,9
Westerveld	6,1	7,6	7,5	8,3	8,3	8,4	6,9	6,8	8,3

4.6 Conclusies

De belangrijkste conclusies op een rij:

- Bij de dagelijkse boodschappen is het overgrote deel van de consumenten (hoog)frequente bezoeker. Het aandeel dat minstens 1 keer per week boodschappen doet in Drenthe bedraagt 94 procent.
- Bij het recreatieve winkelen zien we een meer gespreid bezoekpatroon.
- Zowel bij de dagelijkse boodschappen als het winkelen is nabijheid het meest genoemde bezoeks-motief. Andere belangrijke motieven bij dagelijkse boodschappen zijn parkeergelegenheid en de aanwezigheid van bepaalde winkels of producten. Laatstgenoemde motief keert ook terug in de top 3 bij winkelen.
- De auto is zowel voor boodschappen als winkelen het meest gebruikte vervoermiddel.
- De winkelvoorzieningen in Drenthe worden in het algemeen goed beoordeeld. Bij de dagelijkse boodschappen scoort het aanbod van daghoreca wat minder. Bij het winkelen zien we dat de parkeermogelijkheden voor de auto verhoudingsgewijs wat minder goed worden beoordeeld.

In algemene zin laat het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015 zien dat met name bij de dagelijkse boodschappen parkeren en bereikbaarheid een zwaarder gewicht hebben gekregen in de keuze voor het winkelgebied waar meestal boodschappen worden gedaan. Dit is terug te zien in de bezoekmotieven en bij de waarderingcijfers. Consumenten kiezen vaker voor winkellocaties waar deze twee aspecten 'op orde zijn', wat zich dan ook weer vertaalt in hogere rapportcijfers. Wat dat betreft onderscheiden de Drentse gemeenten zich – met een hoge waardering op deze aspecten - in positieve zin.

Consumenten komen ook bij het winkelen steeds meer doelgericht naar een winkelcentrum, zeker als dat winkelcentrum één of twee grote 'retailtrekkers' of lokale helden heeft. Dat kan een Primark, een Ikea of een Mediamarkt zijn. Maar niet elke binnenstad heeft zo'n grote speler. Een prettige sfeer en uitstraling is daarbij meer een 'hygiënefactor'. Consumenten kiezen ook bij winkelen niet enkel op basis van belevingsgraad. Wat dat betreft is het opvallend en van belang dat de parkeermogelijkheden bij het winkelen juist verhoudingsgewijs kritisch(er) worden beoordeeld in Drenthe.

5

HOOFDSTUK

Oriëntatie op aanvullende winkelmogelijkheden

5. Oriëntatie op aanvullende winkelmogelijkheden

5.1 Inleiding

Het laatste hoofdstuk beschouwt vanuit het *inwonersperspectief* de oriëntatie op de warenmarkt, de koopavond en -zondag. Ook wordt de mate van online winkelen verder uitgelicht. Naast een totaal beeld voor de provincie Drenthe zoomen we ook in op de Drentse gemeenten.

5.2 Koopzondag

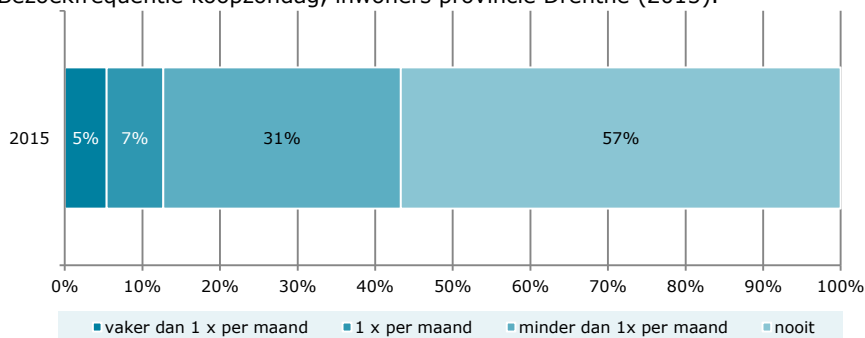
Oriëntatie op koopzondag (vooralsnog) beperkt

De oriëntatie op de koopzondag is onder inwoners van Drenthe nog relatief beperkt. Circa 12 procent bezoekt minstens een keer per maand de koopzondag. Ruim de helft (57 procent) geeft echter aan nooit op koopzondag te winkelen.

Het aandeel dat minimaal maandelijks de koopzondag bezoekt, is het hoogst onder inwoners van de gemeenten Tynaarlo (23 procent) en Assen (20 procent). De koopzondag wordt relatief het minst vaak bezocht door inwoners van Hoogeveen en Westerveld.

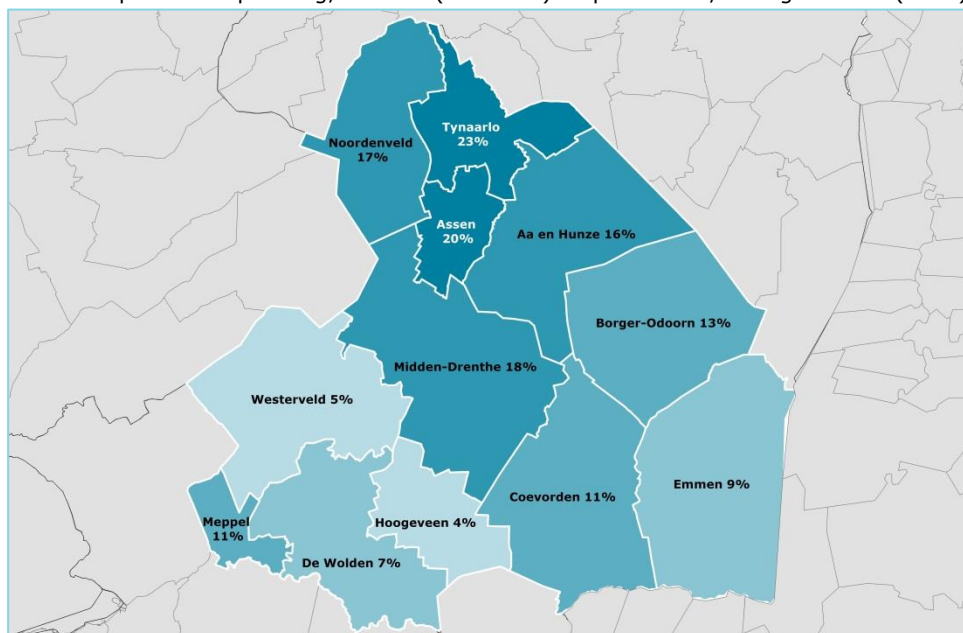
Figuur 5.1

Bezoekfrequentie koopzondag, inwoners provincie Drenthe (2015).

Kaart 5.1

Bezoekfrequentie koopzondag, aandeel (minimaal) 1x per maand, naar gemeente (2015).

Degenen die hebben aangegeven wel eens een koopzondag te bezoeken, is gevraagd waar dan meestal naartoe wordt gegaan. Meest genoemd zijn het centrum van Emmen en het centrum van Assen. De binnenstad van Groningen staat met 8 procent op de vierde plaats.

Tabel 5.1

Top 5 genoemde aankoopplaatsen voor bezoek koopzondag (% genoemd).

AANKOOPLOCATIE	%
Emmen, Centrum Emmen	22%
Assen, Centrum Assen	16%
Meppel, Centrum Meppel	8%
Groningen, Binnenstad	7%
Hoogeveen, Centrum Hoogeveen	6%

Waar in Drenthe 12 procent van de bevolking heeft aangegeven (minimaal) eens per maand op zondag winkels te bezoeken, is dat aandeel in Overijssel groter (14 procent). De gemeente met het hoogste aandeel is Enschede, met 24 procent. Hier staat tegenover dat in 7 van de 25 gemeenten in Overijssel het aandeel kleiner is dan 5 procent. In Drenthe is dat slechts 1 gemeente.

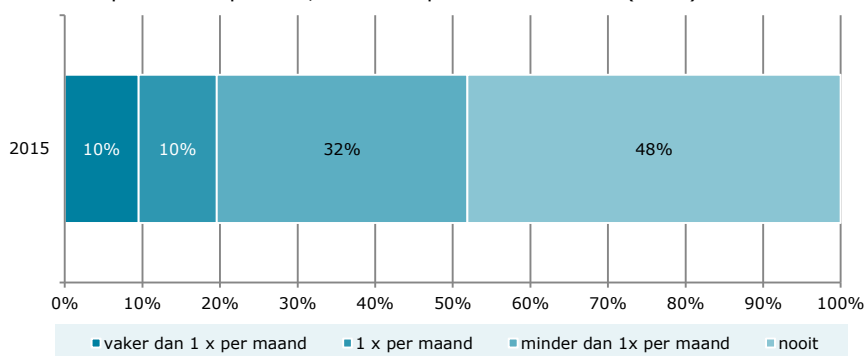
5.3 Koopavond

Een vijfde bezoekt minimaal eens per maand koopavond

Daar waar de zondagopenstelling per gemeente/plaats verschilt, is er in de meeste plaatsen wel sprake van avondopenstelling. Een dag in de week zijn de winkels 's avonds langer geopend. In vergelijking met de koopzondag is de oriëntatie op de koopavond onder inwoners van Drenthe wat groter. Ongeveer een op de vijf inwoners gaat (minimaal) eens per maand naar de koopavond. De helft (48 procent) gaat naar eigen zeggen nooit op koopavond winkelen.

Figuur 5.2

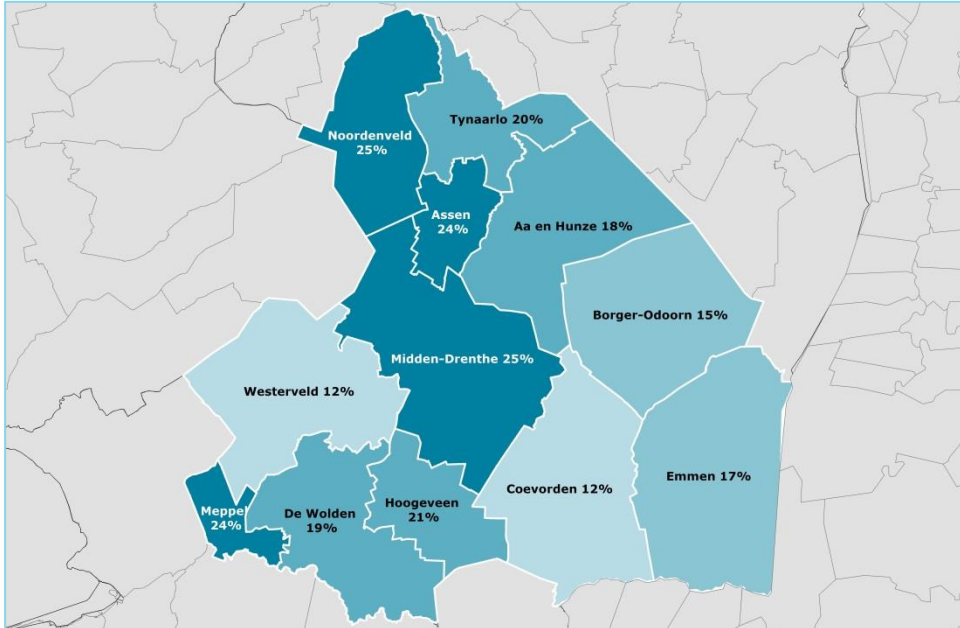
Bezoekfrequentie koopavond, inwoners provincie Drenthe (2015).

Circa 25 procent van de inwoners van de gemeenten Noordenveld en Midden-Drenthe bezoekt minimaal een keer per maand de koopavond. Dat zijn de hoogste percentages in de provincie Drenthe. Ook bijna een kwart van de inwoners van Assen en Meppel bezoekt minimaal maandelijks de koopavond. In de gemeenten Westerveld en Coevorden is het aandeel frequente bezoekers relatief het laagst (zie kaart 5.2).

Kaart 5.2

Bezoekfrequentie koopavond, aandeel (minimaal) 1x per maand, naar gemeente (2015).

De inwoners van Drenthe die hebben aangegeven wel eens winkels te bezoeken tijdens een koopavond, is gevraagd waar ze dit dan meestal doen. Meest genoemd zijn het centrum van Assen en het centrum van Emmen. Het centrum van Roden staat met 4 procent op de vijfde plaats.

Tabel 5.2

Top 5 genoemde aankoopplaatsen voor bezoek koopavond (% genoemd).

AANKOOPLOCATIE	%
Assen, Centrum Assen	18%
Emmen, Centrum Emmen	16%
Hoogeveen, Centrum Hoogeveen	12%
Meppel, Centrum Meppel	9%
Noordenveld, Centrum Roden	4%

Net als in Drenthe gaat gemiddeld in Overijssel ook een vijfde minstens 1 keer per maand naar een koopavond. Het populairst is de koopavond in Staphorst en Rijssen-Holtten, met bezoekpercentages van boven de 30 procent. Over het algemeen is zichtbaar dat gemeenten met een beperkte koopzondag-oriëntatie in grotere mate georiënteerd zijn op de koopavond. Deventer heeft met 13 procent het laagste aandeel inwoners dat minimaal eens per maand tijdens koopavond winkelt.

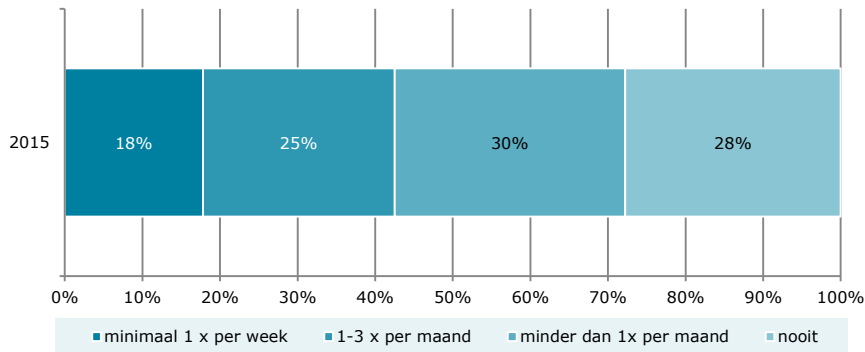
5.4 Markt

Markt veel bezocht

Ruim vier op de tien inwoners van Drenthe gaan minstens een keer per maand naar de warenmarkt. Hiervan gaat 18 procent minimaal een keer per week.

Figuur 5.3

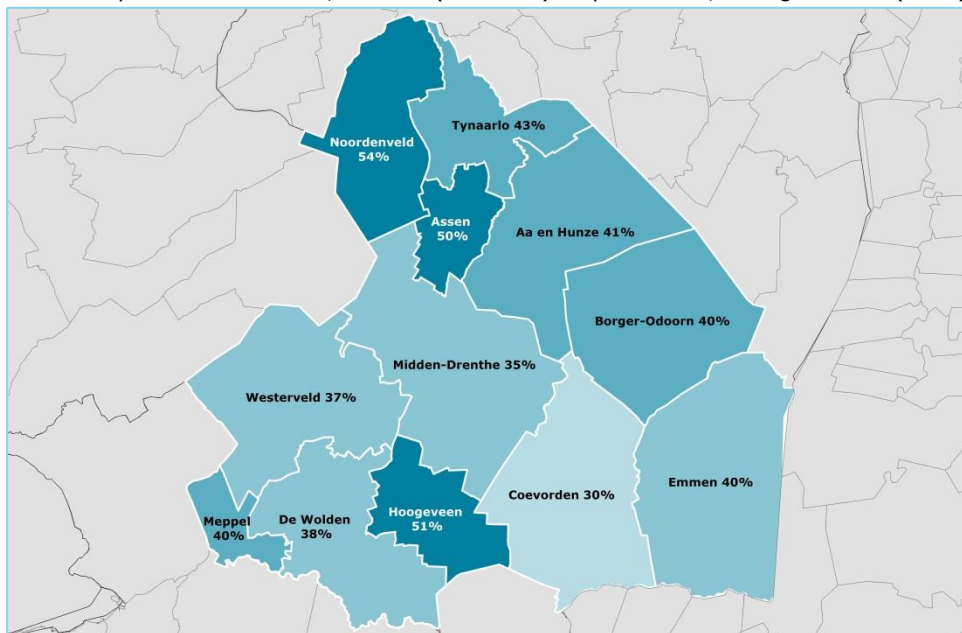
Bezoekfrequentie warenmarkt, inwoners provincie Drenthe (2015).

In de gemeenten Noordenveld, Hoogeveen en Assen bezoekt meer dan de helft van de inwoners minimaal een keer per maand de warenmarkt. In de gemeente Coevorden is het aandeel frequente bezoekers verhoudingsgewijs het laagst (30 procent).

Kaart 5.3

Bezoekfrequentie warenmarkt, aandeel (minimaal) 1x per maand, naar gemeente (2015).

Inwoners van Drenthe die hebben aangegeven naar de markt te gaan, is gevraagd welke markt dan meestal bezocht wordt. Het meest genoemd is de markt in Emmen, gevolgd door de markten in Assen en Hoogeveen (zie tabel 5.3).

Tabel 5.3

Top 5 genoemde markten (% genoemd).

AANKOOPLOCATIE	%
Emmen, Centrum	20%
Assen, Brink	17%
Hoogeveen, Centrum	15%
Meppel, Kerkplein/De Wheem	6%
Noordenveld, Roden	4%

In vergelijking met Drenthe is de gemiddelde marktorientatie in Overijssel groter. De helft van inwoners geeft aan 1 keer per maand of vaker de markt te bezoeken. Hengelo en Deventer zijn koplopers met meer dan 60 procent frequente marktbezoekers. In drie gemeenten – Hardenberg, Tubbergen en Twenterand – is het aandeel dat minimaal eens per maand ook de markt bezoekt kleiner dan 30 procent.

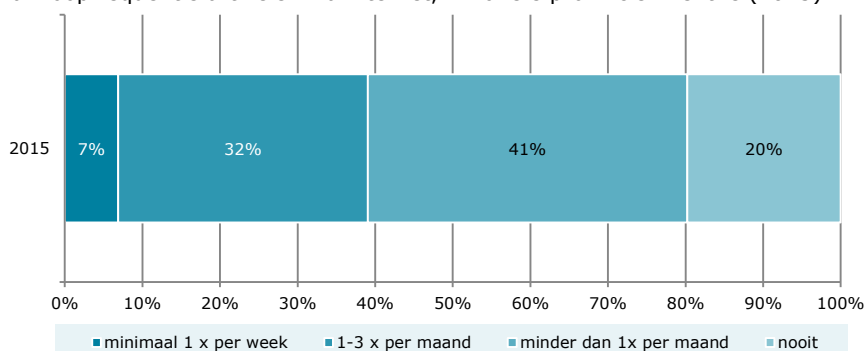
5.5 Online winkelen

Slechts een vijfde winkelt nooit online

Het belang van internet als aankoopkanaal blijkt niet alleen uit de omzetafvloeiing naar internet (voornamelijk in de niet-dagelijkse sector). Een andere indicator betreft de aankoopfrequentie via internet. Met andere woorden: hoe vaak doen Drenten aankopen via internet? Figuur 5.4 laat zien dat circa vier op de tien inwoners van Drenthe minstens een keer per maand artikelen via internet kopen. Het aandeel dat zegt nooit via internet aankopen te doen, bedraagt 20 procent.

Figuur 5.4

Aankoopfrequentie artikelen via internet, inwoners provincie Drenthe (2015).

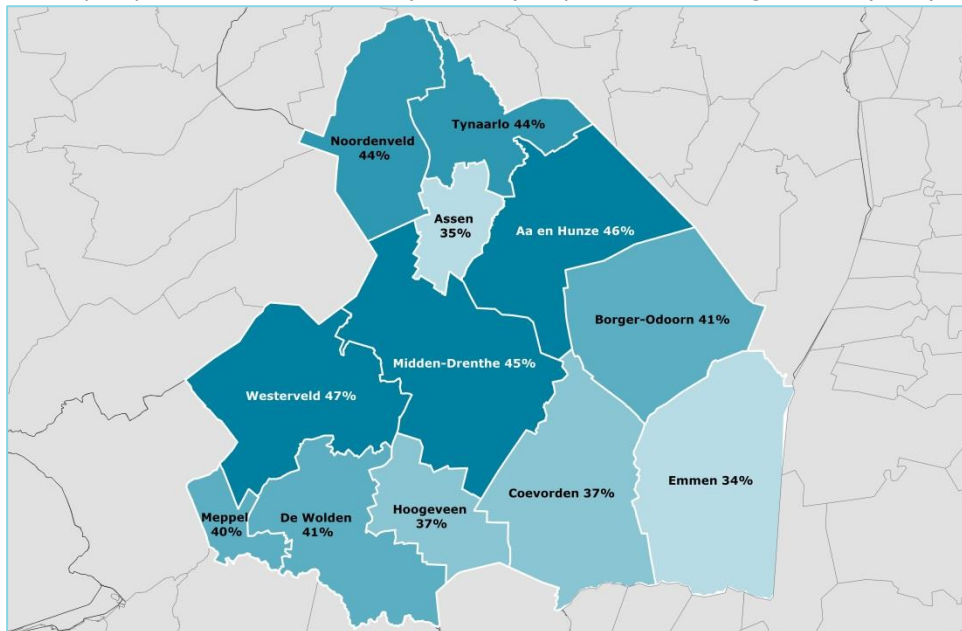
Aan de inwoners die hebben aangegeven (wel eens) via internet detailhandelsaankopen te doen, is gevraagd wat de invloed van de groei van het online winkelaanbod op de bestedingen is. Iets meer dan de helft (51 procent) geeft aan dat dit geen invloed heeft op de kooporiëntatie op fysieke winkels. Daar staat tegenover dat 36 procent opgeeft door de doorgroei van het online winkelaanbod minder te besteden in fysieke winkels. Het overige deel geeft op hier geen goed beeld van te hebben. Hoewel het hier om beleving (zelfopgave) gaat, blijkt hieruit nogmaals de invloed van internet op het winkelgedrag.

In de gemeenten Westerveld, Aa en Hunze en Midden-Drenthe koopt minstens 45 procent van de inwoners minimaal een keer per maand artikelen via internet. In de grotere gemeenten is dit aandeel kleiner (circa 35 procent). Op gemeentenniveau lijkt er – in de provincie Drenthe – een negatief verband te bestaan tussen inwonertal en aankoopfrequentie: het aandeel 'minimaal maandelijks' neemt af,

naarmate het inwonertal stijgt.⁴ Dit is grafisch weergegeven in figuur 5.5. Een mogelijke verklaring is dat inwoners van plattelandsgemeenten vaker internetwinkelen, omdat de afstand tot fysieke winkels relatief groter is.

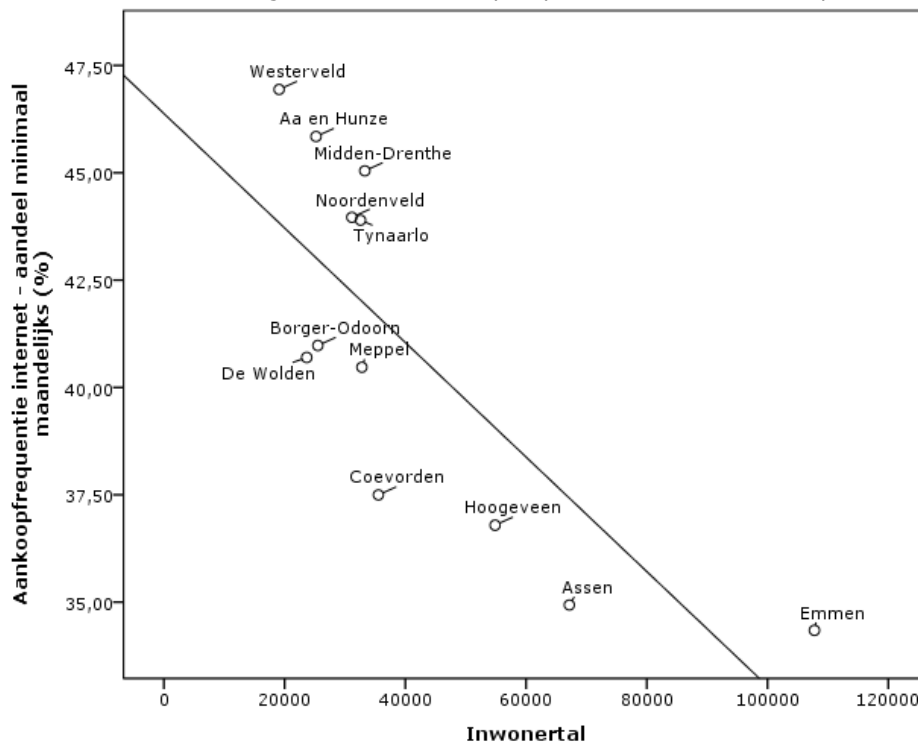
Kaart 5.4

Aankoopfrequentie internet, aandeel (minimaal) 1x per maand, naar gemeente (2015).

Figuur 5.5

Relatie tussen inwonertal gemeente en aankoopfrequentie internet, inwoners provincie Drenthe (2015).

⁴ Pearson correlatiecoëfficiënt = -0.78, P (tweezijdig) = 0.003, N = 12.

In vergelijking met Drenthe is de gemiddelde oriëntatie op online winkelen in Overijssel iets groter; 42 procent koopt namelijk minimaals eens per maand wat via internet (in Drenthe 39 procent). De relatie tussen inwonertal op gemeenteniveau en frequentie van online winkelen ziet er voor Overijssel anders uit. Er is geen negatief verband, zoals in Drenthe, maar eerder een positief verband. Dat komt met name door grotere oriëntatie op online winkelen in Zwolle (46 procent) en Deventer (45 procent). Voor een deel kan dit verklaard worden door relatief jongere leeftijdssamenstelling in beide steden.

5.6 Conclusies

De belangrijkste conclusies op een rij:

- De oriëntatie op de koopzondag is onder Drenten nog relatief beperkt. Circa 12 procent bezoekt minstens een keer per maand de koopzondag.
- In vergelijking met de koopzondag is de oriëntatie op de koopavond onder inwoners van Drenthe wat groter. Ongeveer een op de vijf inwoners gaat (minimaal) eens per maand naar de koopavond.
- Ruim vier op de tien inwoners van Drenthe gaan minstens een keer per maand naar de warenmarkt.
- Het belang van internet als aankoopkanaal blijkt niet alleen uit de omzetafvloeiing naar internet, maar ook uit de aankoopfrequentie via internet. Circa vier op de tien inwoners van Drenthe kopen minstens een keer per maand artikelen via internet. Het aandeel dat zegt nooit via internet aankopen te doen, bedraagt 20 procent.
- Op gemeenteniveau lijkt er een negatief verband te bestaan tussen inwonertal en de aankoopfrequentie via internet: het aandeel 'minimaal maandelijks' neemt af, naarmate het inwonertal stijgt.

Het algemene beeld is dat de koopzondag meer in opkomst is en dat de koopavond aan populariteit inboet. Veel gemeenten verkennen ook de mogelijkheden en het draagvlak voor verruiming van zondagopenstelling van winkels. Het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015 laat zien dat de oriëntatie op de zondag is gegroeid. Deze groei zal echter deels ook een gevolg zijn van de toegenomen mogelijkheden om op zondag te winkelen. In Drenthe is goed zichtbaar dat in gemeenten waar geen zondagopenstelling is de oriëntatie op de koopavond relatief groter is. Dit bevestigt het beeld dat beide met elkaar verweven zijn. Bij vaker open op zondag zal de consument waarschijnlijk minder vaak kiezen voor de doordeweekse koopavond. De oriëntatie op de markt is vrij stabiel, zo laat het Koopstromenonderzoek Oost-Nederland 2015 zien. Deze lijkt minder onder invloed te staan van de ontwikkelingen rondom koopzondag en internet. Veel meer is het lokaal specifiek, waarbij gemeenten met (traditioneel) sterke markten ook meer gang naar de markt hebben. Tot slot maakt het online winkelen – niet verrassend – een sterke groei door. Gaf in 2010 42 procent in Oost-Nederland aan nooit iets via internet te kopen, in 2015 is dat aandeel meer dan gehalveerd tot 20 procent. Consumenten die niet online shoppen worden in rap tempo steeds meer een uitzondering. Deze doorgroei zal ook in Drenthe nog blijven plaatsvinden.

1

BIJLAGE

Begrippenkader

Bijlage 1. Begrippenkader

Aankoopplaats (aankooplocatie)

Plaats waar men koopt. Er zijn verschillende soorten fysieke aankoopplaatsen, waarnaar onderscheid gemaakt kan worden (stadscentrum, wijkwinkelcentrum) en er zijn ook niet ruimtelijke/fysieke 'aankoopplaatsen' zoals online winkels.

Afvloeiing (koopkrachtafvloeiing)

De mate waarin de bevolking buiten de eigen woonplaats koopt. Wordt in dit onderzoek uitgedrukt als de totale bestedingen die inwoners buiten hun eigen woonplaats of gemeente doen of als percentage van het totale bestedingspotentieel.

Artikelgroepen

In dit rapport wordt het onderscheid gemaakt tussen dagelijkse en niet-dagelijkse artikelen. Tot de dagelijkse artikelen behoren levensmiddelen, drogisterij-artikelen, alcoholische dranken, tabak en schoonmaakartikelen. Niet-dagelijkse artikelen zijn uitgesplitst naar: kleding, schoenen, woninginrichting, huishoudelijke artikelen, doe-het-zelf, elektronica en bloemen, planten en tuinartikelen.

Bestedingspotentieel

Totaal aan detailhandelsbestedingen die door inwoners van een bepaald gebied gedaan kunnen worden. Berekend door inwonertal te vermenigvuldigen met gemiddelde (landelijke) besteding per hoofd van de bevolking, gecorrigeerd naar inkomenssituatie in het betreffende gebied.

Binding (koopkrachtbinding)

De mate waarin de bevolking in de eigen woonplaats koopt. Wordt in dit onderzoek uitgedrukt als de totale bestedingen die inwoners in de eigen woonplaats of gemeente doen of als percentage van het bestedingspotentieel.

Detailhandelsomzet (draagvlak)

Totaal aan gerealiseerde winkelomzet gegenereerd door het aantal klanten van een aankoopplaats, bestaande uit consumentenbestedingen van bewoners en van bezoekers. Berekend door het aantal klanten te vermenigvuldigen met gemiddelde landelijke besteding per hoofd van de bevolking (incl. BTW), gecorrigeerd naar inkomenssituatie in het betreffende gebied.

Koopstroom

De mate waarin men in een aankoopplaats bepaalde artikelen koopt (consumentenbestedingen), naar plaats van herkomst.

Toevloeiing (koopkrachttoevloeiing)

De mate waarin een aankoopplaats koopstromen aantrekt vanuit een andere plaats. Wordt in dit onderzoek uitgedrukt als percentage van de totale detailhandelsomzet (draagvlak) en uitgesplitst naar herkomst.

Winkelen

Het meer recreatief rondlopen in een winkelgebied en een groot aantal winkels bezoeken. Het doen van (niet-dagelijkse) aankopen is niet de belangrijkste activiteit en de consument neemt geen boodschappenlijst mee.

2

BIJLAGE

Koopstromen op gemeenteniveau

Bijlage 2. Koopstromen op gemeenteniveau

Dagelijkse sector

Herkomst dagelijkse omzet, absoluut (€ milj.)

		AANKOOPGEBIED												TOTAAL DRENTHÉ
		Assen	Coevorden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Aa en Hunze	Borger-Odoorn	De Wolden	Noordenveld	Westerveld	Tynaarlo	Midden-Drenthe	
HERKOMSTGEBIED	Assen	165,0	0,1	0,0	0,1	0,1	1,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,7	1,9	169,1
	Coevorden	0,2	70,0	11,2	3,5	0,0	0,3	0,5	0,0	0,0	0,2	0,0	2,4	88,3
	Emmen	0,0	2,9	253,7	0,2	0,1	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	257,2
	Hoogeveen	0,3	1,5	0,2	131,4	0,1	0,3	0,0	1,9	0,0	0,2	0,0	0,8	136,8
	Meppel	0,0	0,0	0,0	0,2	72,1	0,0	0,0	0,4	0,0	0,2	0,0	0,0	73,0
	Aa en Hunze	5,4	0,0	0,2	0,0	0,0	44,3	3,3	0,0	0,1	0,0	3,7	0,2	57,2
	Borger-Odoorn	0,4	0,4	7,5	0,0	0,0	1,7	29,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	39,7
	De Wolden	0,0	0,0	0,0	11,5	7,9	0,0	0,0	34,0	0,0	1,7	0,0	0,2	55,2
	Noordenveld	1,8	0,0	0,1	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	67,7	0,0	1,1	0,0	71,0
	Westerveld	0,2	0,0	0,0	1,1	2,5	0,0	0,0	0,2	0,0	32,1	0,0	2,6	38,7
	Tynaarlo	4,1	0,0	0,1	0,1	0,0	2,5	0,0	0,0	1,3	0,0	70,2	0,1	78,4
	Midden-Drenthe	5,7	0,1	0,1	3,2	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	0,4	0,0	75,2	85,1
	<i>totaal Drenthe</i>	183,1	75,0	273,1	151,5	82,9	50,3	33,7	36,9	69,2	34,8	75,8	83,5	1149,7
	buiten Drenthe	8,3	12,0	17,7	3,4	15,6	2,4	1,6	1,3	7,1	0,3	4,7	0,1	74,6
	TOTAAL	191,4	87,0	290,9	154,9	98,5	52,7	35,2	38,1	76,3	35,1	80,5	83,6	1224,2

Herkomst dagelijkse omzet, procentueel

		AANKOOPGEBIED												TOTAAL DRENTHÉ
		Assen	Coevorden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Aa en Hunze	Borger-Odoorn	De Wolden	Noordenveld	Westerveld	Tynaarlo	Midden-Drenthe	
HERKOMSTGEBIED	Assen	86%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	2%	14%
	Coevorden	0%	80%	4%	2%	0%	1%	1%	0%	0%	1%	0%	3%	7%
	Emmen	0%	3%	87%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	21%
	Hoogeveen	0%	2%	0%	85%	0%	1%	0%	5%	0%	1%	0%	1%	11%
	Meppel	0%	0%	0%	0%	73%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	6%
	Aa en Hunze	3%	0%	0%	0%	0%	84%	9%	0%	0%	0%	5%	0%	5%
	Borger-Odoorn	0%	0%	3%	0%	0%	3%	84%	0%	0%	0%	0%	0%	3%
	De Wolden	0%	0%	0%	7%	8%	0%	0%	89%	0%	5%	0%	0%	5%
	Noordenveld	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	89%	0%	1%	0%	6%
	Westerveld	0%	0%	0%	1%	3%	0%	0%	0%	0%	92%	0%	3%	3%
	Tynaarlo	2%	0%	0%	0%	0%	5%	0%	0%	2%	0%	87%	0%	6%
	Midden-Drenthe	3%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	90%	7%
	<i>totaal Drenthe</i>	96%	86%	94%	98%	84%	95%	96%	97%	91%	99%	94%	100%	94%
	buiten Drenthe	4%	14%	6%	2%	16%	5%	4%	3%	9%	1%	6%	0%	6%
	TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bestemming bestedingen dagelijkse artikelen, absoluut (€ milj.)

		AANKOOPGEBIED																
HERKOMSTGEBIED		Assen	Coevorden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Aa en Hunze	Borger-Odoorn	De Wolden	Noordenveld	Westerveld	Tynaarlo	Midden-Drenthe	totaal Drenthe	buiten Drenthe	internet	TOTAAL	
		Assen	165,0	0,1	0,0	0,1	0,1	1,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,7	1,9	169,1	2,6	0,3	172,0
		Coevorden	0,2	70,0	11,2	3,5	0,0	0,3	0,5	0,0	0,0	0,2	0,0	2,4	88,3	4,1	0,2	92,5
		Emmen	0,0	2,9	253,7	0,2	0,1	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	257,2	17,1	1,4	275,6
		Hoogeveen	0,3	1,5	0,2	131,4	0,1	0,3	0,0	1,9	0,0	0,2	0,0	0,8	136,8	3,1	0,8	140,7
		Meppel	0,0	0,0	0,0	0,2	72,1	0,0	0,0	0,4	0,0	0,2	0,0	0,0	73,0	11,8	0,4	85,2
		Aa en Hunze	5,4	0,0	0,2	0,0	0,0	44,3	3,3	0,0	0,1	0,0	3,7	0,2	57,2	9,2	0,3	66,6
		Borger-Odoorn	0,4	0,4	7,5	0,0	0,0	1,7	29,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	39,7	26,2	0,3	66,2
		De Wolden	0,0	0,0	0,0	11,5	7,9	0,0	0,0	34,0	0,0	1,7	0,0	0,2	55,2	7,7	0,1	63,0
		Noordenveld	1,8	0,0	0,1	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	67,7	0,0	1,1	0,0	71,0	10,5	0,1	81,6
		Westerveld	0,2	0,0	0,0	1,1	2,5	0,0	0,0	0,2	0,0	32,1	0,0	2,6	38,7	11,3	0,1	50,1
		Tynaarlo	4,1	0,0	0,1	0,1	0,0	2,5	0,0	0,0	1,3	0,0	70,2	0,1	78,4	8,9	0,3	87,5
		Midden-Drenthe	5,7	0,1	0,1	3,2	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	0,4	0,0	75,2	85,1	1,5	0,4	87,0

Bestemming bestedingen dagelijkse artikelen, procentueel

		AANKOOPGEBIED															
		Assen	Coevorden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Aa en Hunze	Borger-Odoorn	De Wolden	Noordenveld	Westerveld	Tynaarlo	Midden-Drenthe	totaal Drenthe	buiten Drenthe	internet	TOTAAL
HERKOMSTGEBIED	Assen	96%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	98%	2%	0%	100%
	Coevorden	0%	76%	12%	4%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	3%	95%	4%	0%	100%
	Emmen	0%	1%	92%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	93%	6%	1%	100%
	Hoogeveen	0%	1%	0%	93%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	97%	2%	1%	100%
	Meppel	0%	0%	0%	0%	85%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	86%	14%	1%	100%
	Aa en Hunze	8%	0%	0%	0%	0%	66%	5%	0%	0%	0%	6%	0%	86%	14%	0%	100%
	Borger-Odoorn	1%	1%	11%	0%	0%	3%	45%	0%	0%	0%	0%	0%	60%	40%	0%	100%
	De Wolden	0%	0%	0%	18%	12%	0%	0%	54%	0%	3%	0%	0%	88%	12%	0%	100%
	Noordenveld	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	83%	0%	1%	0%	87%	13%	0%	100%
	Westerveld	0%	0%	0%	2%	5%	0%	0%	0%	0%	64%	0%	5%	77%	22%	0%	100%
	Tynaarlo	5%	0%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	1%	0%	80%	0%	90%	10%	0%	100%
	Midden-Drenthe	7%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	86%	98%	2%	0%	100%

Niet-dagelijkse sector

Herkomst niet-dagelijkse omzet, absoluut (€ milj.)

		AANKOOPGEBIED												
		Assen	Coevorden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Aa en Hunze	Borger-Odoorn	De Wolden	Noordenveld	Westerveld	Tynaarlo	Midden-Drenthe	TOTAAL DRENTH
HERKOMSTGEBIED	Assen	114,2	0,0	1,0	0,4	0,0	0,2	0,3	0,0	0,3	0,2	0,4	1,1	118,1
	Coevorden	0,9	27,6	30,6	5,7	0,1	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,9	66,2
	Emmen	0,5	3,2	190,2	0,8	0,1	0,0	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	195,7
	Hoogeveen	1,3	1,1	2,8	88,4	1,3	0,0	0,1	1,5	0,0	0,2	0,0	0,6	97,4
	Meppel	0,1	0,0	0,1	1,0	48,2	0,0	0,0	1,2	0,0	0,2	0,0	0,0	51,0
	Aa en Hunze	18,6	0,1	2,1	0,1	0,0	9,0	1,1	0,0	0,0	0,2	2,4	0,4	34,1
	Borger-Odoorn	2,9	0,2	17,5	0,2	0,0	0,4	9,5	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	31,0
	De Wolden	0,5	0,1	0,4	16,6	12,7	0,0	0,0	11,5	0,0	0,2	0,0	0,1	42,2
	Noordenveld	6,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	31,0	0,0	0,5	0,0	37,9
	Westerveld	1,7	0,0	0,1	3,6	8,9	0,0	0,0	0,5	0,0	8,0	0,0	2,6	25,5
	Tynaarlo	14,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	2,3	0,1	24,4	0,1	42,0
	Midden-Drenthe	22,5	0,2	2,3	6,3	0,3	0,0	0,2	0,1	0,1	0,5	0,0	30,2	62,7
	<i>totaal Drenthe</i>	183,9	32,6	247,3	123,6	71,5	10,0	12,3	15,3	33,8	9,8	27,6	36,1	803,9
	buiten Drenthe	24,4	4,8	28,0	13,4	37,2	0,7	1,1	2,7	7,2	0,5	2,0	0,2	122,1
	TOTAAL	208,3	37,4	275,4	136,9	108,7	10,7	13,4	18,0	41,0	10,4	29,6	36,3	926,0

Herkomst niet-dagelijkse omzet, procentueel

		AANKOOPGEBIED												TOTAAL DRENTHÉ
		Assen	Coevorden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Aa en Hunze	Borger-Odoorn	De Wolden	Noordenveld	Westerveld	Tynaarlo	Midden-Drenthe	
HERKOMSTGEBIED	Assen	55%	0%	0%	0%	0%	2%	2%	0%	1%	2%	1%	3%	13%
	Coevorden	0%	74%	11%	4%	0%	0%	1%	1%	0%	1%	0%	2%	7%
	Emmen	0%	8%	69%	1%	0%	0%	5%	1%	0%	0%	0%	0%	21%
	Hoogeveen	1%	3%	1%	65%	1%	0%	1%	9%	0%	2%	0%	2%	11%
	Meppel	0%	0%	0%	1%	44%	0%	0%	7%	0%	2%	0%	0%	6%
	Aa en Hunze	9%	0%	1%	0%	0%	84%	8%	0%	0%	2%	8%	1%	4%
	Borger-Odoorn	1%	1%	6%	0%	0%	4%	71%	0%	0%	0%	0%	0%	3%
	De Wolden	0%	0%	0%	12%	12%	0%	0%	64%	0%	2%	0%	0%	5%
	Noordenveld	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	75%	0%	2%	0%	4%
	Westerveld	1%	0%	0%	3%	8%	0%	0%	3%	0%	77%	0%	7%	3%
	Tynaarlo	7%	0%	0%	0%	0%	3%	1%	0%	6%	1%	82%	0%	5%
	Midden-Drenthe	11%	1%	1%	5%	0%	0%	1%	1%	0%	5%	0%	83%	7%
	<i>totaal Drenthe</i>	88%	87%	90%	90%	66%	94%	92%	85%	82%	95%	93%	99%	87%
	buiten Drenthe	12%	13%	10%	10%	34%	6%	8%	15%	18%	5%	7%	1%	13%
	TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bestemming bestedingen niet-dagelijkse artikelen, absoluut (€ milj.)

		AANKOOPGEBIED															
HERKOMSTGEBIED		Assen	Coevorden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Aa en Hunze	Borger-Odoorn	De Wolden	Noordenveld	Westerveld	Tynaarlo	Midden-Drenthe	totaal Drenthe	buiten Drenthe	internet	TOTAAL
	Assen	114,2	0,0	1,0	0,4	0,0	0,2	0,3	0,0	0,3	0,2	0,4	1,1	118,1	17,5	14,6	150,3
	Coevorden	0,9	27,6	30,6	5,7	0,1	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,9	66,2	6,7	8,5	81,4
	Emmen	0,5	3,2	190,2	0,8	0,1	0,0	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	195,7	18,5	24,1	238,3
	Hoogeveen	1,3	1,1	2,8	88,4	1,3	0,0	0,1	1,5	0,0	0,2	0,0	0,6	97,4	11,1	13,4	122,0
	Meppel	0,1	0,0	0,1	1,0	48,2	0,0	0,0	1,2	0,0	0,2	0,0	0,0	51,0	16,5	7,4	74,8
	Aa en Hunze	18,6	0,1	2,1	0,1	0,0	9,0	1,1	0,0	0,0	0,2	2,4	0,4	34,1	19,4	6,1	59,7
	Borger-Odoorn	2,9	0,2	17,5	0,2	0,0	0,4	9,5	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	31,0	20,7	6,5	58,2
	De Wolden	0,5	0,1	0,4	16,6	12,7	0,0	0,0	11,5	0,0	0,2	0,0	0,1	42,2	8,9	5,7	56,8
	Noordenveld	6,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	31,0	0,0	0,5	0,0	37,9	26,8	8,1	72,8
	Westerveld	1,7	0,0	0,1	3,6	8,9	0,0	0,0	0,5	0,0	8,0	0,0	2,6	25,5	14,6	4,6	44,7
	Tynaarlo	14,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	2,3	0,1	24,4	0,1	42,0	30,7	7,1	79,8
	Midden-Drenthe	22,5	0,2	2,3	6,3	0,3	0,0	0,2	0,1	0,1	0,5	0,0	30,2	62,7	6,5	8,1	77,3

Bestemming bestedingen niet-dagelijkse artikelen, procentueel

		AANKOOPGEBIED															
HERKOMSTGEBIED		Assen	Coevorden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Aa en Hunze	Borger-Odoorn	De Wolden	Noordenveld	Westerveld	Tynaarlo	Midden-Drenthe	totaal Drenthe	buiten Drenthe	internet	TOTAAL
	Assen	76%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	79%	12%	10%	100%
	Coevorden	1%	34%	38%	7%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	81%	8%	10%	100%
	Emmen	0%	1%	80%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	82%	8%	10%	100%
	Hoogeveen	1%	1%	2%	73%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	80%	9%	11%	100%
	Meppel	0%	0%	0%	1%	64%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	68%	22%	10%	100%
	Aa en Hunze	31%	0%	4%	0%	0%	15%	2%	0%	0%	0%	4%	1%	57%	33%	10%	100%
	Borger-Odoorn	5%	0%	30%	0%	0%	1%	16%	0%	0%	0%	0%	0%	53%	36%	11%	100%
	De Wolden	1%	0%	1%	29%	22%	0%	0%	20%	0%	0%	0%	0%	74%	16%	10%	100%
	Noordenveld	9%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	43%	0%	1%	0%	52%	37%	11%	100%
	Westerveld	4%	0%	0%	8%	20%	0%	0%	1%	0%	18%	0%	6%	57%	33%	10%	100%
	Tynaarlo	18%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	0%	31%	0%	53%	38%	9%	100%
	Midden-Drenthe	29%	0%	3%	8%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	39%	81%	8%	10%	100%